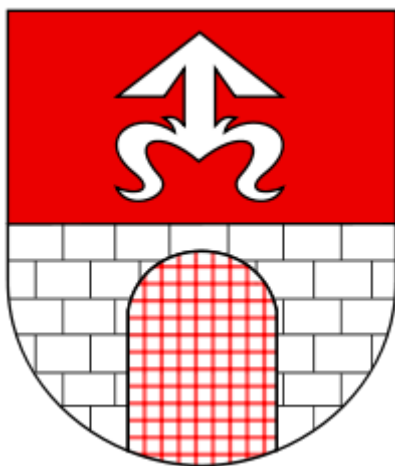

**Załącznik nr 1 Charakterystyka Gminy Górno – Raport
o stanie Gminy**

do
STRATEGII ROZWOJU
GMINY GÓRNO NA LATA 2021-2030

Spis treści

1. Charakterystyka gminy Górno – raport o stanie gminy	3
1.1. Lokalizacja Gminy	3
1.2. Charakterystyka sieci osadniczej.....	4
1.3. Opis zasobów naturalnych	5
1.4. Opis zasobów kulturowych	11
1.5. Demografia.....	13
1.6. Poziom wykształcenia	16
1.7. Pomoc społeczna	17
1.8. Uczestnictwo w kulturze	27
1.9. Kapitał społeczny	30
1.10. Przedsiębiorczość	31
1.11. Rolnictwo	32
1.12. Turystyka	32
1.13. Rynek pracy.....	33
1.14. Główni pracodawcy.....	34
1.15. Komunikacja	35
1.16. Ochrona środowiska	35
1.17. Gospodarka wodno-ściekowa.....	37
1.18. Infrastruktura energetyczna i telekomunikacyjna	43
1.19. Oświata.....	44
1.20. Sport i rekreacja	47
1.21. Ochrona zdrowia.....	47
1.22. Informacja o realizacji zadań inwestycyjnych w poprzednich latach oraz strategii	48

1. CHARAKTERYSTYKA GMINY GÓRNO – Raport o stanie Gminy

1.1. LOKALIZACJA GMINY

Gmina Górno jest gminą wiejską należącą do powiatu kieleckiego w województwie świętokrzyskim, sąsiaduje ona z miastem Kielce oraz gminami Masłów, Bodzentyn, Bieliny oraz Daleszyce.

Ryc. 1. Położenie Gminy Górno na tle województwa świętokrzyskiego i powiatu.

(Źródło: Strategia Gminy Górno do roku 2020).

Gmina Górno zajmuje obszar 83,26 km². Przez gminę przebiega droga krajowa nr 74 (Sulejów - Żarnów - Ruda Maleniecka - Kielce - Łągów - Opatów - Ożarów - Annopol - Kraśnik - Janów Lubelski - Frampol - Gorajec - Szczebrzeszyn - Zamość - Hrubieszów - Zosin - granica państwa) oraz drogi o znaczeniu wojewódzkim: nr 745 (Dąbrowa - Masłów - Radlin) 752 (Górno - Bodzentyn - Rzepin Pierwszy) oraz 753 (Wola Jachowa - Nowa Słupia).

Przy zachodniej granicy gminy znajduje się zalew Cedzyna (na rzece Lubrzance) o powierzchni 64 ha.

1.2. CHARAKTERYSTYKA SIECI OSADNICZEJ

W gminie znajduje się 13 sołectw: Bęczków, Cedzyna, Górno, Górno-Parcele, Krajno-Pierwsze, Krajno-Drugie, Krajno-Parcele, Krajno-Zagórze, Leszczyny, Podmachocice, Radlin, Skorzeszyce i Wola Jachowa. Przeważa zabudowa jednorodzinna oraz zagrodowa. Większość miejscowości ma charakter tzw. ulicówki tj. wsi o zwartej zabudowie po obu stronach drogi. W ostatnim czasie ze względu na bliskość Kielc oraz dynamicznie zachodzące zjawisko suburbanizacji gmina, a w szczególności jej zachodnia część, zmienia charakter na podmiejski co powoduje zacieranie historycznych układów wsi.

Ryc. 2. Podział Gminy Górno na sołectwa.

(Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Górno do roku 2020).

Największe sołectwa pod względem liczby mieszkańców to Górno, Radlin i Bęczków, najmniejsze natomiast są Podmachocice. W ostatnich latach największy przyrost liczby mieszkańców nastąpił w sołectwie Cedzyna.

1.3. OPIS ZASOBÓW NATURALNYCH

Ze względu na posiadane przez gminę Górno wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe cały teren gminy objęty jest prawną ochroną przyrody. Formy ochrony to:

- Otulina Świętokrzyskiego Parku Narodowego (w północno-wschodniej części gminy),
- Cisowsko-Orłowiński Park Krajobrazowy (w południowo-wschodniej części),
- Podkielecki Obszar Chronionego Krajobrazu (na pozostałym obszarze).

Poniżej szczegółowo opisano występujące na terenie gminy formy przyrody:

Park Narodowy

Enklawa Świętokrzyskiego Parku Narodowego położona jest w obrębie Krajno Pierwsze i obejmuje obszar o powierzchni około 7,13 ha. W enklawie tej znajdują się lasy oraz tereny zakrzewione i trawiaste, a także tereny zabudowy zagrodowej. Ponadto północno-wschodnia część gminy Górno znajduje się w zasięgu otuliny Świętokrzyskiego Parku Narodowego, której powierzchnia wynosi 20786,07 ha. Otulina ta pokrywa się zasięgiem ze Świętokrzyskim Obszarem Chronionego Krajobrazu. Obejmuje ona grunty nieleśne o charakterze rolniczym, z przeważającą zabudową wiejską, a ponadto fragmenty lasów należących do Skarbu Państwa (administrowanych przez nadleśnictwa Zagnańsk i Łagów) oraz lasów prywatnych. Została ona wyznaczona w celu „zabezpieczenia przed zagrożeniami zewnętrznymi wynikającymi z działalności człowieka” i stanowi jego strefę ochronną.

Park Krajobrazowy

Południowo-wschodni fragment gminy Górno jest usytuowany w ramach otuliny Cisowsko-Orłowińskiego Parku Krajobrazowego, która zajmuje 23 748 ha. Wraz z obszarem Parku Krajobrazowego leży ona w zasięgi zlewni dwóch rzek, będących lewobrzeżnymi dopływami Wisły środkowej (tj. Nidy oraz Czarnej Staszowskiej) i obejmuje fragmenty pasma Orłowińskiego, Ociesęckiego, Cisowskiego. Gatunkami dominującymi w drzewostanach jest tu sosna i jodła stanowiące około 85% powierzchni lasów. Na obszarze otuliny znajdują się liczne zabytkowe obiekty i zespoły architektoniczne oraz pozostałości po rozwijających się w czasach historycznych górnictwie i hutnictwie rud żelaza.

Obszary Chronionego Krajobrazu

Gmina Górno znajduje się w zasięgu trzech Obszarów Chronionego Krajobrazu, które łącznie pokrywają całą gminę, w tym:

- Cisowsko-Orłowińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (C-OOChK) o powierzchni 25336,00 ha, który został utworzony Rozporządzeniem Nr 335/2001 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 17 października 2001 r. w sprawie utworzenia na terenach otulin parków krajobrazowych obszarów chronionego krajobrazu (Dz.U. z 2001 r. Nr 108, poz. 1271). Zgodnie z uchwałą Nr XLIX/878/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie Cisowsko-Orłowińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu na obszarze C-OOChK zostały wyznaczone trzy strefy krajobrazowe: A, B i C, w których obowiązują zakazy o różnych rygorze (omówiono je szczegółowo w pkt. 1.10.B przedmiotowego studium). Jest on położony na obszarze Cisowsko-Orłowińskiego Parku Krajobrazowego, w południowo-wschodniej części gminy Górno. Przedmiotowe tereny objęto ochroną ze względu na bogactwo ekosystemów, zróżnicowany krajobraz oraz funkcję korytarzy ekologicznych jakie pełnią. W jego granicach znajduje się 10 pomników przyrody i 2 zespoły przyrodniczo-krajobrazowe a także wiele zabytków świadczących o bogactwie dziedzictwa kulturowego regionu, w tym liczne obiekty architektury świeckiej i sakralnej. Przetrwały tu też ślady historycznego górnictwa rud metali i ich obróbki.
- Podkieleckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (POChK), o powierzchni 26 484,69 ha. Został on utworzony 29 września 1995 r. – Rozporządzeniem Nr 12/95 Wojewody Kieleckiego Dz. Urz. Woj. Kieleckiego Nr 21 poz. 145. Obowiązującą podstawę prawną stanowi uchwała nr XIV/200/2015 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 7 września 2015 r. w sprawie wyznaczenia Podkieleckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Święt. Poz. 2655). Obszar POChK również został podzielony na trzy strefy: A, B i C, w których obowiązują różne zakazy (omówiono ją szczegółowo w pkt. 1.10.B przedmiotowego studium).

Najważniejszymi funkcjami obszaru jest ochrona:

- wód powierzchniowych w rzekach,
- dwóch głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP),

- korytarzy ekologicznych dolin rzecznych Lubrzanki, Warkocza, Bielanki i Czarnej Nidy.

Szata roślinna jest tu zróżnicowana, przy czym najcenniejsze, naturalne zbiorowiska mieszanych lasów liściastych, świeżych borów sosnowych i borów mieszanych z udziałem jodły są charakterystyczne dla Pasma Klonowskiego.

- Świętokrzyskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, funkcjonującego na podstawie następujących uchwał:

- IV/6119 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 28 stycznia 2019 r. w sprawie wyznaczenia Świętokrzyskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu w gminie Bodzentyn (Dz. Urz. Woj. Święt. poz. 652),
- Nr IV/59/19 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 28 stycznia 2019 r. w sprawie wyznaczenia Świętokrzyskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu w gminie Górno (Dz. Urz. Woj. Święt. poz. 650),
- NR IV/60/19 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 28 stycznia 2019 r. w sprawie wyznaczenia Świętokrzyskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu w gminie Bieliny (Dz. Urz. Woj. Święt. poz. 651),
- Nr XXXIII/469/17 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 26 maja 2017 r. w sprawie wyznaczenia Świętokrzyskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu na terenie Świętokrzyskiego Parku Narodowego w gminie Nowa Słupia.

Został on utworzony w celu ochrony cennych ekosystemów przyrodniczych, walorów krajobrazowych a także utrzymaniu czystości wód powierzchniowych.

Obszary Natura 2000

Na terenie gminy Górno znajdują się następujące obszary Natura 2000 mające znaczenie dla Wspólnoty:

- „Przełom Lubrzanki” (kod obszaru PLH260037) – o powierzchni 272,62 ha, przy czym w gminie Górno znajduje się 73,5 ha. Został on ustanowiony Decyzją Komisji Europejskiej z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669) (2011/64/UE). Obejmuje on malowniczy górski przełom rzeki Lubrzanki z dobrze zachowanym naturalnym korytem, stanowi jeden z najważniejszych w regionie obszarów występowania

mięczaków: skójkę gruboskorupowej, skójkę malarskiej i szczeżui wielkiej. Koryto rzeczne zasiedlają również minogi strumieniowe i bardzo nieliczne – brzanki. Wąską dolinę z wilgotnymi łąkami zasiedlają czerwonończyk nieparek i przeplatka aurinia. Występują tu 3 siedliska przyrodnicze z I Załącznika Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Największe powierzchnie zajmują dobrze wykształcone niżowe i górskie łąki użytkowane ekstensywnie.

- „Dolina Warkocza”(kod obszaru PLH260021) – o powierzchni 337,91 ha, przy czym w gminie Górno znajduje się 145,35 ha. Został on utworzony Decyzją Komisji Europejskiej z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669) (2011/64/UE). Rzeka Warkocz jest miejscem występowania licznej populacji skójkę gruboskorupowej *Unio crassus*, gatunku z II załącznika Dyrektywy Siedliskowej, gatunku znajdującego się także na światowej Czerwonej Liście IUCN oraz na Czerwonej Liście Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce. Jest to najlepiej zachowana populacja w dorzeczu Nidy, w przyszłości może stanowić bazę dla przyszłej restytucji tego gatunku. Jest to miejsce objęte programem monitoringu krajowej populacji. Koryto rzeczne zasiedlają również minogi strumieniowe, głowacze białopłetwe oraz, przy ujściu do Lubrzanki – różanki *Rodeus sericeus amarus*.
- Lasy Cisowsko-Orłowińskie” kod obszaru PLH260040) – o powierzchni 10406,87 ha, przy czym w gminie Górno znajduje się 59,34 ha. Został on utworzony Decyzją Komisji Europejskiej z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669) (2011/64/UE). Rozległy kompleks leśny, wraz z otaczającymi go wilgotnymi łąkami w dolinach rzecznych, stanowi bardzo bogaty przyrodniczo, zróżnicowany obszar. Ostoja zdominowana jest przez lasy bukowo-jodłowe (żyzne i kwaśne buczyny, wyżynne bory jodłowe) rzadziej grądy i łęgi, obejmuje też niewielkie płaty łąki trzęślicowych. Niezwykle cenne przyrodniczo są rozległe torfowiska wysokie i przejściowe otoczone borami bagiennymi i bagiennymi lasami olszowymi (łęgi i olsy). Występują także torfowiska wysokie zdegradowane, zdolne do naturalnej i stymulowanej

regeneracji. Jest to również ostoja, gdzie bardzo dobrze zachowane są suche bory sosnowe *Cladonio-Pinetum*. Celem ochrony tej ostoi jest zabezpieczenie naturalnego lasu o charakterze górskim na niżu. W ostoi szacunkowo naliczono około 700 gatunków roślin naczyniowych, z tego 42 gatunki objęte ochroną ścisłą oraz 10 ochroną częściową. Na terenie obszaru występuje w sumie 19 typów siedlisk przyrodniczych z Załącznika i Dyrektywy Siedliskowej śródleśne torfianki i zabagnienia zasiedlają trzy gatunki traszek, w tym traszka grzebieniasta, gatunek z załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Wpływające z lasów, czyste strumienie zamieszkują dwa gatunki minogów z załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG i trzy chronione gatunki ryb. Entomofaunę reprezentują jedne z najsilniejszych w regionie populacje przeplatka aurinia (której południowa granica zasięgu w regionie przebiega przez obszar), modraszki telejus i czerwńczyka nieparka oraz mniejsze, ale również istotne, czerwńczyka fioletka, trzepli zielonej i zalotki większej. Jest to jeden z niewielu w regionie obszarów, gdzie stwierdzono występowanie wilków. O wartości przyrodniczej tego obszaru świadczy także najdłuższa w regionie lista pozostałych ważnych gatunków roślin i zwierząt, głównie tych związanych ze śródleśnymi torfowiskami i dobrze zachowanym drzewostanem. Jest to ostoja wielu rzadkich i zagrożonych gatunków ptaków – zarówno związanych ze środowiskiem leśnym, jak i wodno-błotnych. Obszar lasów Cisowsko-Orłowińskich wyróżnia się dużą (8) liczbą gatunków leśnych i górskich ślimaków lądowych, w tym: karpackich, alpejskich i borealno-górskich. Dla obszaru obowiązuje plan zadań ochronnych, w ramach którego w obrębie gminy Górno zostały wyróżnione przedmioty ochrony:

- Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*), dla których celem działań ochronnych jest Przeciwdziałanie sukcesji (utrzymanie udziału drzew i krzewów na poziomie nieprzekraczającym 5% na poszczególnych płatach siedliska). W ramach działań ochronnych w zakres prac wchodzi koszenie/ścińcie z wywiezieniem biomasy. Głównymi zagrożeniami dla przedmiotu ochrony jest odchodzenia od ekstensywnej gospodarki łąkarskiej skutkujące zarastaniem i dominacją gatunków ekspansywnych, a także zmiana łąk na pola uprawne lub ich zasianie, spływ nawozów sztucznych pól jak i eutrofizacja.
- Trzepla Zielona (*Ophiogomphus cecilia*). W ramach działań ochronnych w zakresie prac wchodzi utrzymanie strefy buforowej, tj. utrzymanie strefy bogatej roślinności

brzegowej, utrzymanie koryt rzek w stanie zbliżonym do naturalnego. Zagrożenie dla przedmiotu ochrony stanowi zanieczyszczenie wód powierzchniowych oraz regulowanie koryt rzecznych.

- „Łysogóry” (kod obszaru PLH260002) – o powierzchni 8081,27 ha, przy czym w gminie Górno znajduje się niespełna 0,48 ha. Został on utworzony Decyzją Komisji Europejskiej z dnia 13 listopada 2007 r. przyjmującą, na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG, pierwszy zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument C(2007)5043)(2008/25/WE). Odrębność szaty roślinnej Gór Świętokrzyskich w stosunku do całej Wyżyny Małopolskiej uwidacznia się w występowaniu na stosunkowo niedużym terenie zbiorowisk o charakterze górskim oraz zespołów wyżynnych i nizinnych. Obszar obejmuje najwyższą część Gór Świętokrzyskich – starych gór uformowanych przez wypiętrzenie kaledońskie, a potem przez orogenezę hercyńską. Osobliwością tego pisma jest obecność podszczytowych rumowisk piaskowców kwarcytowych z okresu kambryjskiego, nazywanych gołoborzami, nieporośniętych lub słabo porośniętych przez florę naczyniową. Obszar jest w ponad 95% pokryty lasem. Na terenie ostoi znajdują się także małe enklawy łąk i pastwisk, bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe, murawy i zarośla kserotermiczne, a także nieliczne, w większości drobne, stałe i okresowe ścieki i zbiorniki wodne.

Ponadto w gminie Górno znajduje się 9 pomników przyrody.

Przeważający obszar gminy to tereny rolne, które zajmują aż 75% powierzchni (56% użytki rolne oraz 19% łąki i pastwiska), co determinuje rolniczy charakter gminy. Lasy na obszarze gminy Górno stanowią jedynie 11,4% całkowitej powierzchni, czyli ponad 2-krotnie mniej niż średnio w kraju.

Wiele kompleksów leśnych znajduje się jednak wokół granicy gminy (w szczególności od południa i północy), co wpływa na lokalne warunki przyrodnicze. W gminie Górno znajduje się kilka złóż zasobów naturalnych, w szczególności kruszywa naturalnego (złóża Bęczków, Bęczków II i Bęczków-Niwy) oraz kamieni drogowych i budowlanych („Józefka”).

Ponadto, mniejsze złoża znajdują się w rejonie Góry Zdobiec (surowce węglanowe), na terenie Garbu Kraińskiego (piaski kwarcytowe bez możliwości wydobycia, ze względu na znajdowanie się na terenie otuliny Parku Narodowego) oraz w rejonie Zawad i Radlina.

Na większą skalę wydobywanie prowadzi się obecnie jedynie na złożach „Józefka”. Eksploatacja złóż spowodowała, że we współczesnej rzeźbie terenu widoczne są zmiany antropogeniczne – wyrobiska i hałdy poeksploatacyjne.

1.4. OPIS ZASOBÓW KULTUROWYCH

Na terenie gminy Górno znajduje się wiele miejsc o wysokich walorach kulturowych, w większości są to jednak zabytki na skalę lokalną. Do gminnego rejestru zabytków wpisane są:

- Kościół Parafialny św. Jacka Odrowąża z początku XIX w. w Leszczynach (nr rejestru 163). Parafia funkcjonuje w tym samym miejscu od 1610 roku, w kościele znajduje się marmurowa tablica z epitafium rodziców Stefana Żeromskiego;

Ryc. 3. Kościół parafialny w Leszczynach

(Źródło: www.diecezja.kielce.pl).

- Cmentarz parafialny z 1846 r. w Leszczynach (nr rejestru 1130);
- Cmentarz parafialny (stary) z początku XIX w. w Leszczynach (nr rejestru 1131);
- Kaplica p.w. św. Joachima w Woli Jachowej (nr rejestru 300);

Ryc. 4. Kaplica p.w. św. Joachima w Woli Jachowej

(Źródło: www.polskaniezwykla.pl).

- Góra „Radostowa” (część).

Ryc. 5. Góra Radostowa.

(Źródło: swietokrzyski-wloczykij.eu).

Na terenie gminy znajduje się 65 stanowisk archeologicznych, w większości są to pozostałości dawnego osadnictwa.

Ponadto, w Gminie Górno znajdują się:

- Płyta na nagrobku Salomei z Sagatyńskich Skłodowskiej - matki noblistki Marii Skłodowskiej -Curie (cmentarz Nowy w Leszczynach) - zabytek posiada znaczące wartości historyczne oraz niematerialne (duchowe), jest istotny dla lokalnej społeczności. Wpisany do Rejestru Zabytków Ruchomych woj. świętokrzyskiego Nr Rejestru 294 B Decyzja WKZ w Kielcach z dnia 28.06.2012r.

- Dzwonnica (Zespół Kościoła Parafialnego p.w. Chrystusa Króla w Krajinie z okresu 1936e.-1940r.

Dzwonnica wzniesiona na planie kwadratu z kamienia łamanego z wejściem po środku ściany zachodniej związana z murem ogrodzenia. Zabytek kompletny, dobrze zachowany. Wpisany do Rejestru Zabytków Nieruchomych woj. świętokrzyskiego Nr Rejestru A936/2 decyzją WKZ z dnia 26.04.2017r .

- Kościół parafialny (zespół kościoła parafialnego p.w. Chrystusa Króla w Krajinie).

Budowę kościoła rozpoczęto w 1926 r. zakończono w 1934 r. Kościół zbudowany przy użyciu kamienia łamanego, niewielkiej ilości cegły ceramicznej.

Zabytek posiada duże wartości historyczne, artystyczne i naukowe ze względu na miejsce kultu religijnego posiada znaczną wartość niematerialną (duchową).

Wpis do Rejestru Zabytków Nieruchomych woj. świętokrzyskiego, Nr Rejestru A.936/1 decyzje WKZ w Kielcach z dnia 26.04.2017r.

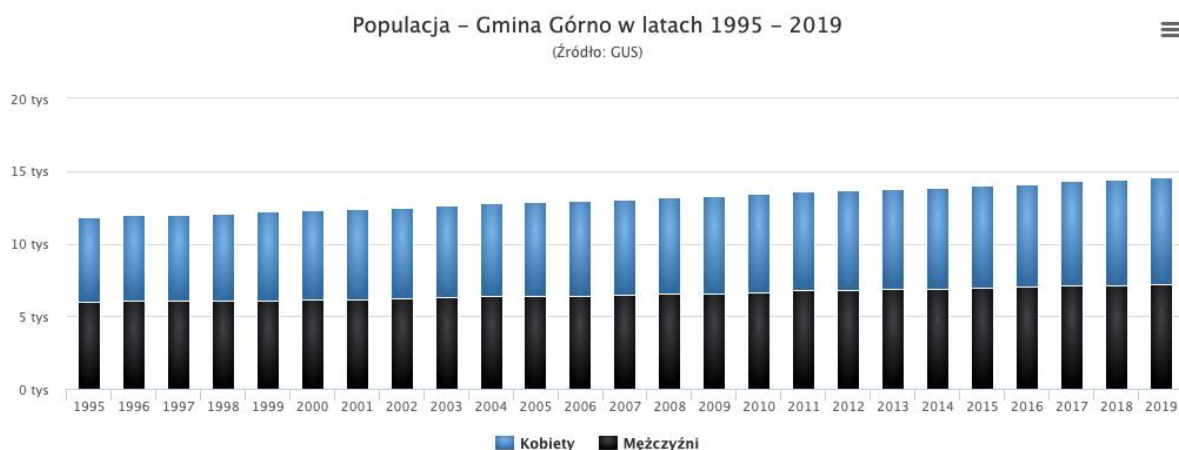
1.5. DEMOGRAFIA

W ostatnich latach gmina Górno uzyskuje charakter gminy podmiejskiej: rośnie jej liczba mieszkańców, często przeprowadzających się tu z niedalekich Kielc, a jednocześnie duża ich część dojeżdża codziennie do pracy w tym mieście. Oprócz korzystnej lokalizacji geograficznej i dobrej infrastruktury komunikacyjnej, gmina przyciąga nowych mieszkańców niskimi opłatami za usługi komunalne i niskimi podatkami lokalnymi.

Liczba ludności

Gmina Górno na koniec roku 2020 liczyła 14 576 mieszkańców, z czego 50,4% stanowiły kobiety, a 49,6% mężczyźni. Według danych GUS, w latach 2002-2019 liczba mieszkańców wzrosła o 16,6%. Średni wiek mieszkańców wynosi 37,4 lat i jest znacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa świętokrzyskiego oraz znacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Ryc. 6. Zmiany liczby mieszkańców Gminy Górno w latach 1995 – 2019.

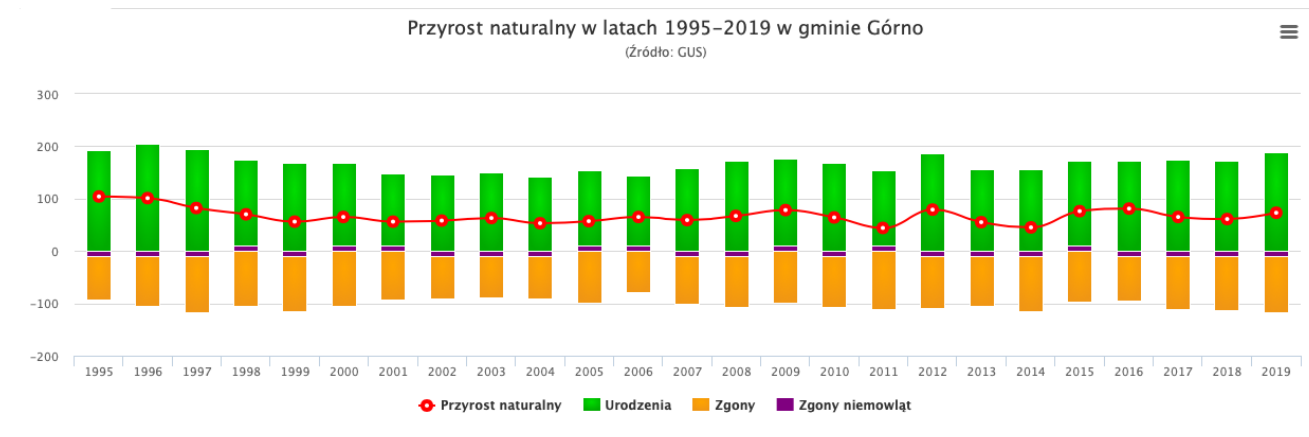
(Źródło: GUS, 2020).

Przyrost naturalny

Gmina Górno ma dodatni przyrost naturalny. W 2019 roku urodziło się 189 dzieci, w tym 52,4% dziewczynek i 47,6% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 396 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 1,07 i jest znacznie większy od średniej dla województwa oraz znacznie większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju. Według

danych Urzędu Gminy w Górnio, w 2020 roku odnotowano 161 urodzeń, w tym 70 dziewczynek oraz 91 chłopców.

Ryc. 7. Przyrost naturalny w latach 1995 – 2019 w Gminie Górnio.

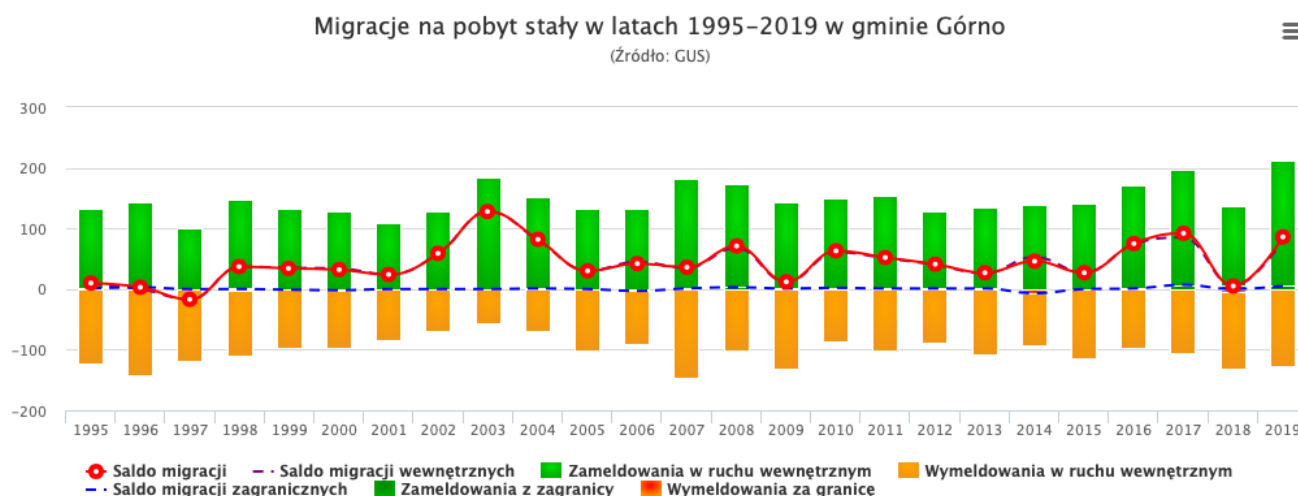
(Źródło: GUS, 2020).

Migracje

Gmina Górnio jest atrakcyjnym miejscem zamieszkania o czym może świadczyć silne dodatnie saldo migracji: W 2019 roku zarejestrowano 208 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 127 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Górnio 81.

W tym samym roku 5 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 0 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 5.

Ryc. 8. Migracje ludności w latach 1995 – 2019 w Gminie Górnio.

(Źródło: GUS, 2020).

Gęstość zaludnienia

Gmina Górno jest gminą o największej gęstości zaludnienia wśród gmin wiejskich powiatu kieleckiego: na jeden kilometr kwadratowy przypada 170 osób. Zwarta zabudowa ułatwia zapewnienie mieszkańcom odpowiedniej infrastruktury komunalnej czy sieci komunikacyjnej.

W sytuacji, w której dynamicznie rozwijają się nowe osiedla ważne jest zapewnienie rozwoju i rozbudowy infrastruktury komunalnej.

Struktura wiekowa

Badanie struktury wiekowej w społeczności gminy pozwala przewidzieć z wyprzedzeniem zmiany liczby ludności w poszczególnych grupach wiekowych, które mogą mieć istotne skutki społeczne i gospodarcze. Struktura wiekowa ludności gminy Górno w 2019 r. kształtowała się następująco: 3451 mieszkańców to dzieci i młodzież poniżej 19 roku życia, mieszkańców gminy od 20 do 39 lat było 4521, zaś osób powyżej 65 roku życia było 1803. Dane te oznaczają, iż mieszkańcy gminy Górno to społeczność stosunkowo młoda.

Ze względu na duży udział osób młodych oraz zjawisko migracji z miast na teren gminy Górno, można oczekiwać dalszego wzrostu liczby mieszkańców. Ze statystyki urodzeń na terenie gminy prowadzonej przez gminny Samorządowe Centrum Oświaty wynika, że w perspektywie tej Strategii liczba dzieci w wieku szkolnym będzie rosła.

Ryc. 9. Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Górno w roku 2019.

BIOLOGICZNE GRUPY WIEKU W GMINIE GÓRNO				% ↕ 123
(Źródło: GUS, 31.XII.2019)				
Ludność w wieku 0-14 lat				18,2%
Kobiety (w wieku 0-14 lat)	17,8%	Mężczyźni (w wieku 0-14 lat)		18,6%
Ludność w wieku 15-64 lat				69,4%
Kobiety (w wieku 15-64 lat)	67,9%	Mężczyźni (w wieku 15-64 lat)		71,0%
Ludność w wieku 65 lat i więcej				12,4%
Kobiety (w wieku 65 lat i więcej)	14,3%	Mężczyźni (w wieku 65 lat i więcej)		10,5%

(Źródło: GUS, 2020).

1.6. POZIOM WYKSZTAŁCENIA

W porównaniu do całego województwa świętokrzyskiego mieszkańcy gminy Górno mają niższy poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w gminie Górno największy odsetek ma wykształcenie podstawowe ukończone (27,5%) oraz wyższe (17,4%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (31,5%) oraz podstawowe ukończone (23,9%). W gminie Górno funkcjonują 2 przedszkola, 6 punktów przedszkolnych oraz 17 oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych.

Ryc. 10. Struktura wykształcenia mieszkańców gminy Górno w roku 2019.

(Źródło: GUS, 2020).

1.7. POMOC SPOŁECZNA

System pomocy społecznej na poziomie gminy tworzy ogół instytucji samorządowych i rządowych, organizacji pozarządowych i kościelnych a także innych osób prawnych zaangażowanych w działania mające na celu pomoc osobom i rodzinom w przezwyciężeniu trudnych sytuacji życiowych, z którymi nie są w stanie poradzić sobie samodzielnie. Podstawową jednostką systemu pomocy społecznej gminy Górno, zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Górnio. Drugą jednostką realizującą zadania z tego obszaru jest Środowiskowy Dom Samopomocy w Woli Jachowej.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Górnio jest jednostką budżetową powołaną Uchwałą Nr XI/51/90 Gminnej Rady Narodowej w Górnio z dnia 28 marca 1990 roku.

Realizuje on zadania określone nie tylko ustawie o pomocy społecznej, ale również wynikające z innych aktów prawnych tj.: ustawy o świadczeniach zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych, ustawy o powszechnym ubezpieczeniu społecznym, ustawy o ochronie zdrowia psychicznego, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci itp. Przy realizacji niektórych zadań współpracuje on między innymi z Wydziałem Polityki Społecznej Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach, Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej i Zdrowotnej Urzędu Marszałkowskiego w Kielcach, Powiatowym Urzędem Pracy w Kielcach, Sądem, Policją, placówkami szkolnymi, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołem Interdyscyplinarnym, kuratorami, placówkami służby zdrowia, komornikami.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Górnio realizuje szereg działań mających na celu poprawę sytuacji socjalno-bytowej podopiecznych Ośrodka m.in. poprzez realizację lub współudział w wielu projektach.

Najczęstszą formą pomocy są świadczenia. Świadczenia pomocy społecznej są zróżnicowane, niektóre z nich mają charakter obligatoryjny, a inne fakultatywny. Każdy rodzaj świadczenia ma ustawowo określone przesłanki będące podstawą ich przyznania. Wyodrębnić można następujące rodzaje świadczeń: w naturze, pieniężne oraz usługi. Wszystkie świadczenia udzielane są bezpłatnie, odpłatnie lub za częściową odpłatnością w zależności od kryterium dochodowego rodziny. W 2019 roku ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji skorzystało 670 mieszkańców gminy.

W ramach zadań własnych gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Górnio w 2019 roku przyznał następujące formy pomocy:

- Pokryto koszty pobytu 15 podopiecznych przebywających w Domach Pomocy Społecznej.
- Wypłacono zasiłki okresowe dla 72 rodzin. Zasiłki okresowe zostały przyznane głównie z powodu:
 - bezrobocia – 32 osobom (79 świadczeń),
 - długotrwałej choroby – 20 osobom (51 świadczeń),
 - niepełnosprawności – 18 osobom (50 świadczeń),
 - z innego powodu – 11 osobom (30 świadczeń).

- Przyznano zasiłki celowe i celowe specjalne łącznie dla 103 rodzin, służące zaspokajaniu niezbędnych potrzeb bytowych mieszkańców gminy, z przeznaczeniem w szczególności na zakup opału, żywności, leków, odzieży, środków czystości.
- Wypłacono dla 3 rodzin zasiłek celowy na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego.
- Wypłacono zasiłki stałe dla osób, które ze względu na niepełnosprawność lub wiek nie są zdolne do podjęcia pracy zarobkowej. Tą formą pomocy objętych zostało 86 podopiecznych, co stanowi 797 świadczenia.
Środki na wypłatę tych świadczeń pochodzą w całości z dotacji budżetu państwa.
- Opłacono składki na ubezpieczenie zdrowotne dla 55 podopiecznych pobierających zasiłki stałe.
- Dla 3 podopiecznych, którzy ze względu na stan zdrowia wymagały pomocy ze strony innych osób, a rodzina nie była im w stanie takiej opieki zapewnić, przyznana została pomoc w formie usług opiekuńczych świadczonych przez opiekunkę środowiskową w miejscu ich zamieszkania.

Ogromne znaczenie dla mieszkańców gminy Górnio mają świadczenia rodzinne i opiekuńcze. Poszczególne świadczenia rodzinne mają różny charakter: w większości wypłacane są na określony czas, ale również jednorazowo (dodatek z tytułu urodzenia dziecka) lub raz w ciągu pewnego okresu (dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego). Część z świadczeń rodzinnych występuje samoistnie (zasiłek rodzinny, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka, zasiłek pielęgnacyjny i świadczenie pielęgnacyjne), natomiast otrzymanie dodatków do zasiłku rodzinnego uzależnione jest od posiadania prawa do zasiłku rodzinnego.

Od 2016 roku jednym z dwóch nowych zadań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Górnio była obsługa świadczenia wychowawczego Rodzina 500+. Celem świadczenia jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych.

Kolejną finansową formą wsparcia są świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują osobie uprawnionej w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych alimentów, stwierdzonej przez komornika w okresie dwóch ostatnich miesięcy. Świadczenie to przysługuje do ukończenia 18 roku życia lub do ukończenia 25 roku życia, jeżeli dziecko uczy się w szkole lub szkole wyższej. W przypadku posiadania przez osobę

uprawnioną orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności, świadczenie z funduszu alimentacyjnego przysługuje bez względu na jej wiek – bezterminowo.

Wypłata świadczeń z funduszu alimentacyjnego, koszty obsługi związane z ich wypłatą oraz koszty podejmowanych wobec dłużników działań, finansowane są w formie dotacji celowej z budżetu państwa.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego mają charakter zwrotny. Dłużnik alimentacyjny jest zobowiązany do zwrotu organowi właściwemu wierzyciela należności w wysokości świadczeń z funduszu alimentacyjnego wypłaconych osobie uprawnionej, łącznie z ustawowymi odsetkami za zwłokę, które naliczane są od pierwszego dnia następującego po dniu wypłaty świadczenia, do dnia spłaty całości należności dłużnika wobec gminy z tego tytułu.

W 2014 roku zapoczątkowany został Rządowy Program „Karta Dużej Rodziny”. W ramach programu członkom rodzin wielodzietnych, na ich wniosek, przyznawane są Karty Dużej Rodziny. Karty te upoważniają do korzystniejszego od ogólnie obowiązującego dostępu do towarów i usług lub innych form działalności. Karty przyznawane są członkom rodziny wielodzietnej, gdzie na utrzymaniu jest co najmniej troje dzieci. Karta wydawana jest rodzicom na czas nieokreślony, dziecku do ukończenia 18 roku życia, dziecku powyżej 18 roku życia odpowiednio do końca roku szkolnego lub akademickiego w którym jest planowane ukończenie nauki w danej placówce, nie dłużej jednak niż do ukończenia 25 roku życia a dziecku legitymującemu się orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności w wieku powyżej 18 roku życia na okres ważności orzeczenia.

W 2018 roku uchwalony został z kolei rządowy Program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019–2023. który zastąpił Program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014–2020. W ramach programu przewidziano wsparcie finansowe gmin w udzieleniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego (w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności) oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Istotnym elementem Programu jest zapewnienie dzieciom i młodzieży w wieku szkolnym zjedzenia gorącego posiłku przygotowanego w stołówce szkolnej oraz sfinansowanie dowozu posiłku osobom dorosłym, które nie są w stanie same przygotować sobie gorącego posiłku (np. ze względu na podeszły wiek, niepełnosprawność). W ramach tego programu w 2019 roku otrzymało wsparcie:

- 299 dzieci w szkołach i przedszkolach w formie gorącego posiłku (34086 świadczeń),

- 1 podopieczny ŚDS w Woli Jachowej oraz 2 podopiecznych ŚDS Kielce w formie gorącego posiłku (*499 świadczeń*),
- 209 rodzin w formie zasiłków celowych na zakup posiłku lub żywności (*2077 świadczeń*),
- 30 rodzin w postaci produktów żywnościowych.

Gmina Górno od wielu lat realizuje działania mające na celu niesienie pomocy osobom niepełnosprawnym. Podejmuje działania ukierunkowane na tworzenie odpowiednich warunków na rzecz integracji, rozwijania kontaktów i współpracy między mieszkańcami oraz zapobiega ich wykluczeniu z życia społecznego i kulturalnego. Pozyskuje fundusze unijne i współpracuje z licznymi instytucjami, dzięki czemu może uczestniczyć w działaniach ukierunkowanych na pomoc potrzebującym. Z uwagi na nieustannie rosnącą liczbę osób niepełnosprawnych oraz osób potrzebujących wsparcia, pojawia się potrzeba podejmowania zróżnicowanych działań w zakresie pomocy społecznej.

Od lipca 2019 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje dwa programy rządowe, mające na celu wsparcie, rozwój i zwiększenie dostępu do usług opiekuńczych dla rodzin z osobami długotrwale chorymi i niepełnosprawnymi:

- 1) „*Usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych*” – program kierowany jest do osób niepełnosprawnych do 75 roku życia oraz niepełnosprawnych dzieci do 16 roku życia. Ma on na celu poprawę jakości świadczonych usług opiekuńczych oraz zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych posiadających stosowne orzeczenie. Osoby objęte programem mają zapewnioną pomoc w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, pielęgnacyjną a także zapewnienie w miarę możliwości kontaktów z otoczeniem. Programem tym objętych zostało 5 podopiecznych z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, którym świadczone były usługi opiekuńcze z programu.
- 2) „*Opieka wytchnieniowa*” – program kierowany jest do dzieci i osób niepełnosprawnych spełniające kryteria wskazane w Programie, których członkowie rodzin lub opiekunowie wymagają wsparcia w postaci doraźnej, czasowej przerwy w sprawowaniu opieki oraz podniesienia swoich umiejętności i wiedzy w zakresie opieki nad tymi osobami. Opieka wytchnieniowa odciąża rodziców, opiekunów m.in. poprzez zapewnienie im wsparcia i pomocy w wykonywaniu codziennych dotychczasowych obowiązków, zapewnienie zastępstwa, dzięki któremu opiekunowie

zyskują czas dla siebie. Ma również pozytywny wpływ na osoby niepełnosprawne przyczyniając się do ich stymulacji, rozwijania kompetencji i aktywności społecznych. Programem tym zostało objętych 7 opiekunów osób z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, w tym opiekun jednego dziecka. W 2020 roku odbyła się kolejna edycja Programu, ponadto planowana jest kontynuacja działań w 2021 roku.

Program „Opieka wytchnieniowa” - edycja 2021 adresowany jest do członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności lub osobami posiadającymi orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności spełniające kryteria wskazane w programie, którzy wymagają wsparcia w postaci czasowego odciążenia od codziennych obowiązków, zapewnienia czasu na odpoczynek i regenerację. Program współfinansowany ze środków pochodzących z Funduszu Solidarnościowego.

- 3) GOPS w Górnio w 2020 roku realizował ponadto program „Opieka 75+”, który miał na celu zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób powyżej 75 roku życia. W ramach programu wsparciem zostało objętych 9 osób.

Gmina Górno od 2012 roku uczestniczy również w programie „Powiat Kielecki przyjazny dla mieszkańców w ograniczaniu skutków niepełnosprawności”. Celem programu jest pomoc osobom niepełnosprawnym w przywracaniu aktywności społecznej i zawodowej. Każdego roku wsparcie otrzymuje 8 mieszkańców Gminy Górno. Osoby te otrzymują wsparcie w postaci zabiegów, porad rehabilitacyjnych i fizjoterapeutycznych, badań densytometrycznych. W roku 2019 wykonano 720 zabiegów.

W latach 2017-2019 Gmina Górno była partnerem Powiatu Kieleckiego w zakresie wspólnej organizacji usług opiekuńczych oraz zachowania trwałości usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej dla osób niepełnosprawnych i ich opiekunów, zgodnie z założeniami projektu „Centrum Asystentury Społecznej – Krok w stronę samodzielności”.

Również od roku 2019 Gmina Górno jest partnerem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach w realizacji projektu pt. „Centrum Usług na rzecz Społeczności Lokalnej” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu

Społecznego. Jego głównym celem jest poprawa jakości systemu rodzinnego oraz minimalizowanie barier uniemożliwiających osobom niesamodzielnym, niepełnosprawnym pozostanie w środowisku lokalnym i samodzielne funkcjonowanie.

Od 2019 roku realizowany jest również program prac społecznie użytecznych, które są formą aktywizacji osób bezrobotnych wprowadzoną nowelizacją ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Prace społecznie użyteczne są wykonywane przez osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku, które jednocześnie korzystają z pomocy społecznej. Tą formą pomocy objętych zostało 3 osoby.

Ponadto, współfinansowano koszty pobytu 4 dzieci w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Rodzinom dysfunkcyjnym, mającym trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, oprócz pomocy finansowej, zapewniono wsparcie i pomoc asystenta rodziny. Tą formą pomocy objętych zostało 14 rodzin (w tym 34 dzieci) z terenu naszej gminy.

W 2021 roku planowane jest uruchomienie projektu „Usługi indywidualnego transportu door-to-door oraz poprawa dostępności architektonicznej wielorodzinnych budynków mieszkalnych”. Transport będzie stwarzał możliwość dowozu osób niepełnosprawnych, co umożliwi im aktywizację społeczną i zawodową oraz przyczyni się do poprawy sytuacji na rynku pracy. Usługa będzie zaspokajać min. potrzeby w zakresie dostępności do Klubu Integracji Społecznej w Bęczkowie, Miejsca Aktywności Lokalnej „MAL” w Krajnie, Klubu Seniora w Radlinie. Usługa znajdzie zastosowanie także w celach zdrowotnych z zamiarem redukcji barier transportowych do miejsc opieki zdrowotnej i rehabilitacji nie tylko na terenie Gminy Górno, ale także gmin z powiatu kieleckiego i miasta Kielce. Transport przewidziany jest zarówno dla osoby niepełnosprawnej jak i opiekuna takiej osoby.

W Woli Jachowej działa także Środowiskowy Dom Samopomocy, który jest samodzielną jednostką organizacyjną i również wykonuje wybrane zadania gminy w zakresie pomocy społecznej. Jest placówką pobytu dziennego przeznaczoną dla 25 osób przewlekle psychicznie chorych i niepełnosprawnych intelektualnie. Na mocy zawartych porozumień korzystają także z pomocy mieszkańcy ościennych gmin. ŚDS w Woli Jachowej jest jednostką organizacyjną Gminy Górno, która ma zadanie zapewniać osobom z dysfunkcjami psychicznymi wsparcie pozwalające na zaspokojenie ich podstawowych potrzeb życiowych, usamodzielnienie i integrację społeczną rozumianą jako

umożliwienie pełnienia powszechnie dostępnych w danej społeczności ról społecznych. Dlatego jej podstawowym zadaniem jest przede wszystkim podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności osób uczestniczących w zajęciach niezbędnych do możliwie jak najbardziej samodzielnego życia. Poprzez swoją działalność, służy wsparciem społecznym pozwalającym zaspokoić podstawowe potrzeby życiowe uczestników: uczy samodzielności, wiary i poczucia własnej skuteczności oraz zaradności życiowej, jak również umożliwia integrację społeczną oraz przeciwdziała wszelkim możliwym wkluczeniom i stygmatyzacji. Zespół stanowią terapeuci zajęciowi, asystenci osób niepełnosprawnych, fizjoterapeuta oraz psycholog kliniczny i specjalista zdrowia publicznego. W ramach działalności, ŚDS organizuje min. Trening funkcjonowania w codziennym życiu, trening umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów, wzmocnienia umiejętności kształtowania pozytywnych relacji uczestnika z osobami bliskimi, sąsiadami, w grupie oraz właściwych zachowań podczas czynności dnia codziennego takich jak zakupy, korzystanie ze środków komunikacji publicznej, w urzędach, w instytucjach kultury, wsparcie, diagnozy i poradnictwo psychologiczne, pomoc w dostępie do niezbędnych świadczeń zdrowotnych, terapię ruchową, w tym zajęcia sportowe, turystykę i rekreację.

Do dyspozycji uczestnicy zajęć ŚDS mają nowoczesne i w pełni wyposażone pomieszczenia, w tym salę multimedialną, pokój gier i zabaw, pracownię kulinarną, plastyczno-techniczną, komputerową, pokój socjalny. Ośrodek dysponuje także salą rehabilitacji ruchowej. Podopiecznych ośrodka na zajęcia dowozi specjalny transport z miejsca zamieszkania do placówki.

W gminie działa również Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, a pracę różnych instytucji przeciwdziałających problemom koordynuje Zespół Interdyscyplinarny powołany w 2011 roku, zrzeszający przedstawicieli Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach, Policji, Gminnego Ośrodka Zdrowia, Samorządowego Zespołu Obsługi Szkół oraz specjalistę terapii uzależnień.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przygotowuje co roku „Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii”, w którym dokonuje analizy problemowej oraz wyznacza cele i działania na kolejny rok.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Górnicy w 2020 roku udzielił pomocy dla 339 rodzin, z czego 14 to rodziny (29 osób), w których występuje problem alkoholizmu. W ramach pracy socjalnej udzielono 320 porad dla członków rodzin.

Z informacji Komisariatu Policji w Daleszycach wynika, iż jednostka sporządziła 12 wniosków do Sądu wobec sprawców wybryków chuligańskich oraz z ustawy „o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi”. Zatrzymano 26 nietrzeźwych użytkowników dróg. Zanotowano 178 interwencji domowych, z czego w 62 przypadku uczestnik awantury był pod wpływem alkoholu. Ponadto zatrzymano 4 osoby posiadające znaczne ilości środków odurzających.

W roku 2020 w Punkcie Konsultacyjnym dyżurowali specjaliści: terapeuta i psycholog. W 2020 roku do terapeuty zgłosiło się 240 osób: w tym 110 osób z problemem alkoholowym oraz 130 osób współuzależnionych (żony, matki, dzieci). Ze względu na fakt, że efektywność leczenia odwykowego to jest szansa na pomyślne ukończenie terapii jest wielokrotnie większa u osób które podjęły leczenie dobrowolnie niż osoby, których sprawy kierowane są do Sądu, praca terapeuty koncentrowała się na zmotywowaniu osoby uzależnionej do rozpoczęcia leczenia i zmiany swojego życia. Praca z osobami współuzależnionymi polegała na zmianie destrukcyjnych zachowań w rodzinie, zmianie przekonań utrudniających funkcjonowanie, przygotowaniu członków rodziny do przeprowadzenia interwencji kryzysowej wobec pijącej osoby oraz udzielaniu wsparcia. Terapeuta pracował również z 25 osobami gdzie występuje zjawisko przemocy, 2 osobami stosującymi przemoc jak również z 5 małżeństwami przeżywającymi kryzysy. Podstawowym celem pomocy członkom rodzin była zmiana szkodliwych zachowań a tym samym lepsze funkcjonowanie w środowisku.

W 2020 porad psychologicznych udzielono w Punkcie Konsultacyjnym w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Górnicy. Ze względu na sytuację pandemiczną w kraju pomoc realizowana była także w formie kontaktu telefonicznego z osobami potrzebującymi wsparcia. W związku z zamknięciem szkół zawieszono pełnienie dyżurów w szkole podstawowej w Cedzynie i Skorzeszycach. Odbył się jedynie jeden dyżur w w/w placówkach. Osobom dorosłym udzielono 57 porad. Tematyka porad oscylowała wokół trudnych sytuacji rodzinnych (uzależnienie, przemoc) oraz dylematów wychowawczych (trudności w wyznaczaniu granic, respektowaniu norm, uzależnienia od komputera, telefonu, samotne rodzicielstwo).

Z pomocy korzystały także dzieci - 16. Tematyka trudności najczęściej dotyczyła kłopotów w wyrażaniu emocji oraz respektowaniu norm i zasad. Wsparciem objęto także dzieci, które przeżywały sytuacje kryzysowe i przemocowe.

Tak jak w roku poprzednim rok 2020 pokazuje zainteresowanie mieszkańców naszej gminy pomocą specjalistów zatrudnionych w Punkcie Konsultacyjnym z powodu m.in. łatwego dostępu, bliskości miejsca zamieszkania a przede wszystkim krótkiego okresu oczekiwania. Niewątpliwie dostępność pomocy terapeutycznej wpływa w sposób istotny na lepsze funkcjonowanie społeczeństwa.

Pracownik Punktu Konsultacyjnego przyjmował wnioski dotyczące leczenia odwykowego, przeprowadzał rozmowy z osobami zgłaszającymi na leczenie odwykowe członków rodzin, informował na temat dostępnych miejsc pomocy i kompetencji poszczególnych służb i instytucji, które mogą udzielić wsparcia. Udzielał pomocy w pisaniu pozwów do Sądu, próśb i podań. Bezpośrednio współpracował z poradniami odwykowymi, kuratorami sądowymi, policją, pracownikami GOPS, szkołami.

W roku 2020 Gminna Komisja kontynuowała współpracę ze Świętokrzyskim Centrum Profilaktyki i Edukacji w Kielcach oraz Poradnią Leczenia Uzależnień w Kielcach przy ul. Jagiellońskiej. Współpraca ta polegała na bieżącym przekazywaniu informacji o postępie w terapii, rozmowami z terapeutami Poradni, wspólnych decyzjach co do dalszego przebiegu postępowania szczególnie w przypadkach kiedy osoby przestają uczęszczać do Poradni. Współpraca ta jest niezwykle ważna, gdyż to najwcześniej do Gminy docierają członkowie rodziny z informacją, że osoba, która uczęszcza na terapię w przerwach między spotkaniami pije. Wszystkie te informacje przekazywane są do przychodni, w której uczestnik odbywa terapię. Z danych Poradni wynika, iż zgłosiło się 60 osób uzależnionych oraz 15 współuzależnionych z terenu naszej gminy, którzy podjęli terapię.

W roku 2020 do Przewodniczącej Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 40 Niebieskich Kart, z czego w 22 przypadkach sprawcami przemocy domowej były osoby będące pod wpływem alkoholu. Funkcjonariusze Policji w 2020 roku założyli 38 Niebieskich Kart, pracownicy socjalni 2 Niebieskie Karty.

Poza wyżej wymienionymi inicjatywami, Gmina Górno kładzie duży nacisk na zwiększanie dostępu infrastruktury gminnej dla osób niepełnosprawnych oraz ich rodzin w społeczności lokalnej, również poprzez utworzone w 2012 roku oddział integracyjny

w Szkole Podstawowej w Leszczynach. W szkołach uczą się dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, które mają do dyspozycji pedagoga, logopedę, a także zajęcia rewalidacyjne. Gmina Górno dysponuje busem, który wykorzystywany jest min. do przewozu dzieci niepełnosprawnych na terenie gminy oraz Kielc.

Poza szeregiem działań realizowanych na rzecz osób niepełnosprawnych nadal obserwowane są duże potrzeby w tym zakresie. Zauważalny jest coroczny wzrost zapotrzebowania na usługi opiekuńcze oraz opiekę wytchnieniową dla opiekunów osób niepełnosprawnych.

Struktura funkcjonowania ośrodka pomocy społecznej odzwierciedla potrzebę utrzymania dotychczasowego poziomu nakładów ponoszonych przez Gminę na wsparcie finansowe mieszkańców, gdyż ich sytuacja ekonomiczna w najbliższym czasie nie ulegnie poprawie ze względu na ograniczone możliwości pozyskania dodatkowych dochodów własnych, starzenie się społeczeństwa, niskie emerytury oraz duże koszty utrzymania. Dynamiczne zmiany zachodzące w sferze społeczno-gospodarczej wymuszają na samorządach szukania innowacyjnych rozwiązań. Innowacyjność Gminy Górno przejawia się między innymi w aktywnym uczestnictwie w Testowej wersji modelu współpracy podmiotów zatrudnienia socjalnego z instytucjami/podmiotami realizującymi usługi społeczne (TMW). Jednym z Ekspertów testujących przedmiotowy model jest Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Górnem.

Testowa wersja Modelu ma zostać pomocnym narzędziem w rozwoju społecznych usług na rzecz lokalnych społeczności. Obszarem TMW jest wielowymiarowa, instytucjonalna współpraca z wykorzystaniem podmiotów ZS. W ramach tych działań łączony jest potencjał samorządów, lokalnych instytucji zatrudnienia socjalnego i przedsiębiorstw społecznych wokół lokalnego rynku usług społecznych. Jego wdrożenie ma za zadanie doprowadzić do wykorzystania potencjału tkwiącego w różnych obszarach życia publicznego dla możliwości organizacji usług społecznych ale również przyczyni się do zorganizowania własnych, lokalnych możliwości kadrowych, które będą się specjalizować w ich świadczeniu.

1.8. UCZESTNICTWO W KULTURZE

Mieszkańcy gminy chętnie uczestniczą i włączają się w organizację wydarzeń kulturalnych. Szczególny wkład w życie kulturalne gminy mają, oprócz gminnych instytucji kultury (Gminny Ośrodek Kultury i Gminna Biblioteka Publiczna wraz z filiami), zorganizowane zespoły i Koła Gospodyń Wiejskich i stowarzyszenia.

Gminny Ośrodek Kultury (GOK), działający od 2012 roku, organizuje codzienne zajęcia dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych mieszkańców, m.in. zajęcia artystyczne i plastyczne, muzyczne, taneczne, fitness czy lekcje angielskiego. GOK z siedzibą w Krajinie- Parcele posiada dwie filie w Górnio oraz w Skorzeszycach.

Pod opieką Gminnego Ośrodka Kultury działają: Młodzieżowa Orkiestra Dęta, Sekcja gitarowa, Młodzieżowy Chór Cantus Puellis +, Dziecięcy zespół pieśni i tańca Górne Nutki, Grupy śpiewacze – Górnianecki i KGW Leszczynianki, amatorski teatr Scena Górna i Gminny Zespół Pieśni i Tańca.

GOK organizuje lub współorganizuje liczne imprezy i wydarzenia cykliczne w sferze kulturalnej i społecznej, m. in. Dzień Pieroga, Dożynki Gminne, Gminny Przegląd Kolęd i Pastorałek, Rozdanie Nagród Gospodarczych Górna Półka, wydarzenia związane ze Świętami Narodowymi, Gminne Obchody Dnia Kobiet oraz liczne konkursy dla dzieci i cykle zajęć wakacyjnych oraz podczas ferii zimowych. W budynku GOK jest Izba Regionalna, w której zbierane i prezentowane są pamiątki przynoszone przez mieszkańców gminy. W świetlicy w Skorzeszycach funkcjonuje strefa aktywność z licznymi grami planszowymi oraz fotobudka, przez co budynek ten stanie się miejscem otwartym dla mieszkańców gminy do aktywnego spędzania czasu wolnego. W filii GOK w Górnio znajduje się mobilna siłownia. W świetlicy swoje treningi prowadzi sekcja tenisa stołowego GKS Góral Górnio.

Gminny Ośrodek Kultury współpracuje z 8 Kołami Gospodyń Wiejskich i 1 Kołem Gospodarzy, Gminnym Klubem Sportowym Góral Górnio oraz Stowarzyszeniami z terenu Gminy Górnio.

W ramach realizacji działań w zakresie sportu i rekreacji, GOK współpracuje z Gminnym Klubem Sportowym „Góral Górnio” który prowadzi: Reprezentacja Piłki Nożnej, Sekcja Piłki Nożnej Junior, Sekcja Siatkówki oraz Sekcja Tenisa Stołowego. Według danych GUS, na koniec 2018 roku, w klubach zrzeszonych było 70 członków, w tym 60 osób ćwiczących (60 mężczyzn), z czego niepełnoletni (35 osób). W ramach działalności Gminnego Klubu Sportowego GKS Góral Górnio działają 3 drużyny piłkarskie: drużyna seniorów – 35 zawodników, drużyny juniorów – rocznik 2007-2009 – 24 zawodników oraz rocznik 2010-2014 – 40 zawodników. Ponadto przy GKS działa sekcja piłki siatkowej oraz sekcja tenisa stołowego, która trenuje w Świetlicy Kulturalnej w Skorzeszycach.

Oprócz gminnego stadionu piłkarskiego w Górnio, pozostałą infrastrukturę sportową tworzą przede wszystkim urządzenia sportowe przy szkołach i świetlicach.

Podobnie jak budynki szkolne, tak i przyszkolne boiska oraz sale gimnastyczne są stosunkowo nowe: w ostatnich latach wybudowano salę gimnastyczną przy SP w Leszczynach, salę i boisko przy ZSP w Cedzynie, boiska wielofunkcyjne przy szkołach w Skorzeszycach, Górnio i Krajinie oraz boisko Orlik w Radlinie. W przyrządy do ćwiczeń oraz kamienny stół do tenisa stołowego zaopatrzony jest również teren zalewu w Cedzynie. Przy zbiorniku funkcjonuje ponadto boisko do siatkówki plażowej, zaś od Cedzyny do Leszczyn prowadzi ścieżka Nordic Walking otwarta w październiku 2020 roku.

Dla najmłodszych mieszkańców gminy powstały place zabaw przy szkołach w Krajinie, Bęczkowie, Skorzeszycach, Górnio, Leszczynach, Radlinie, Woli Jachowej oraz przy GOK w Krajinie-Parcele. Ze względu na ich łatwą dostępność i możliwość wykorzystania przez osoby niemal w każdym wieku, dużą popularnością cieszą się wśród mieszkańców siłownie zewnętrzne (tzw. Ścieżki zdrowia) w Bęczkowie, Woli Jachowej, Leszczynach, Radlinie i Cedzynie oraz Krajinie-Parcele.

Przy stosunkowo wysokim poziomie infrastruktury sportowej dalsze potrzeby to przede wszystkim duża hala widowiskowa na potrzeby imprez gminnych oraz instalacja kolejnych tak chętnie wykorzystywanych siłowni zewnętrznych. Odpowiadając na te potrzeby gmina zagospodarowała teren w Radlinie, m.in. w plac zabaw i urządzenia sportowo-siłowe.

Interesującym obiektem z dużym potencjałem kulturalnym jest tzw. Mała Kadzielnia. Na tym terenie odbywają się imprezy gminne np. dożynki oraz mecze na pobliskim boisku. Kadzielnę można oglądać z dwóch poziomów, które połączone są metalowymi schodami osadzonymi przy ścianie skalnej. Wiezorami Kadzielnia podświetlana jest iluminacją świetlną. Liczne lampy przy tablicach placykach dydaktycznych, podświetlone schody oraz skały dodają uroku tego miejsca. Ściany skalne przybierają barwy narodowe – oświetlane są biało-czerwonym światłem. Górny poziom Kadzielni zagospodarowany jest 8 placykami wraz ze ścieżką dydaktyczną, na której znajdują się tablice ukazujące przyrodę i historię tego miejsca. Cały teren kadzielni zaopatrzony jest w liczne drewniane ławki, kosze na śmieci oraz stojaki na rowery. Miejsce to ma potencjał, ale zdecydowanie brakuje tam zacienienia (w górnej części i przy boisku).

Drugim ważnym ośrodkiem kulturalnym na terenie Gminy Górno jest Gminna Biblioteka Publiczna w Górnio, która ma dwie filie: w Radlinie i w Woli Jachowej.

Organizatorem Biblioteki jest Gmina Górno, która zapewnia środki potrzebne do jej utrzymania i rozwoju. Księgozbiór Gminnej Biblioteki Publicznej liczy około 48 tys. woluminów. Zbiory systematycznie się powiększają. Literatura zgromadzona w placówkach bibliotecznych ma charakter uniwersalny, obejmuje wszystkie dziedziny wiedzy. 70% księgozbioru stanowi literatura piękna dla dzieci, młodzieży i dorosłych, a 30% stanowi literatura niebeletrystyczna. Z zasobów bibliotek korzysta ponad tysiąc użytkowników.

Dane za rok 2019 wskazują, że z bibliotek publicznych korzystało w gminie 14,8% ogółu mieszkańców (średnio w Polsce w gminach wiejskich 12,2%), pod względem liczby czytelników bibliotek publicznych na 1000 ludności gmina Górno plasuje się na 3 miejscu w powiecie i 22 w województwie. Rok 2020, z uwagi na obostrzenia związane z pandemią wirusa Sars-Cov-2 i czasowe zamknięcie bibliotek był statystycznie niemiernorodajny, gdzie na 100 mieszkańców gminy przypadało jedynie 7,41 czytelników.

Biblioteka organizuje cykliczne imprezy, takie jak Cała Polska czyta Dzieciom, Narodowe Czytanie oraz bierze udział w projekcie Mała książka – wielki człowiek, dzięki któremu grono czytelników zasilają dzieci w wieku od 3 do 6 lat. W bibliotekach przeprowadzane są także lekcje biblioteczne, a także organizowane warsztaty rękodzielnicze, konkursy, spotkania, itp.

Celem strategicznym biblioteki jest coroczne zwiększanie zakupu nowości. Ponadto, do celów działalności biblioteki należy zakończenie prac nad wprowadzeniem zbiorów do elektronicznej bazy katalogowej, a także zakupy programów do wypożyczania on-line, skanera oraz wrzutni zewnętrznej do książek.

Wyzwaniem dla gminy może być aktywizacja i integracja nowo osiedlających się mieszkańców gminy, zachęcenie ich do zżycia się z gminą i uczestnictwa w życiu społeczności gminnej.

1.9. KAPITAŁ SPOŁECZNY

Organizacje pozarządowe

Organizacje pozarządowe stanowią potencjał przyczyniający się do budowania społeczeństwa obywatelskiego oraz aktywizacji mieszkańców wokół działań na rzecz realizacji celów rozwoju lokalnego.

Organizacje pozarządowe działające w gminie Górno to:

- Stowarzyszenie Przyjaciół Gminy Górno;
- Stowarzyszenie Ziemi Świętokrzyskiej – „Warkocz”;

- Stowarzyszenie Rozwoju na rzecz Radlina i Gminy Górno;
- Stowarzyszenie Działające na rzecz Społeczności Parafii Świętego Jacka w Leszczynach;
- Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju – Nowa Cedzyna; Towarzystwo Przyjaciół Bęczkowa;
- Stowarzyszenie Producentów Truskawek i Ziemniaków „Łysica” w Krajinie;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Górnio, Woli Jachowej i Leszczynach, Bęczkowie i Krajinie (jednostki są bardzo dobrze wyposażone w sprzęt, są także przygotowane do ratownictwa wodnego i przeciwpowodziowego, 3 pierwsze z nich należą do Krajowego Systemu Ratownictwa Gaśniczego);
- Uczniowski Klub Sportowy „UKS Górno” przy Szkole Podstawowej w Górnio;
- Uczniowski Klub Sportowy w Krajinie;
- Gminne Zrzeszenie „Ludowe Zespoły Sportowe” w Górnio,
- Fundacja Magia Działania.

Ponadto aktywnie działają Koła Gospodyń Wiejskich (w Krajinie, Leszczynach, Woli Jachowej, Radlinie, Skorzeszycach, Cedzynie i Bęczkowie), jedno Gminne Koło Gospodarzy oraz zespoły ludowe („Bęczkowianie”, „Górnianecki” oraz „Niwa”). Zespoły ludowe gminy Górno mogą się już pochwalić długą historią - Górnianecki działają od 1982 roku, zaś Bęczkowianie od 2000 roku. Zespół etnograficzny Niwa dba o zachowanie tradycji lokalnych i regionalnych.

Wszystkie wymienione wyżej instytucje pełnią istotną rolę w integracji lokalnej społeczności i przyczyniają się do budowy kapitału społecznego.

Istotnym dla społeczności gminy Górno zjawiskiem jest charakterystyczny dla wielu miast w kraju i na świecie proces suburbanizacji, czyli przenoszenia się mieszkańców miast na ich obrzeża. Z jednej strony suburbanizacja skutkuje dynamicznym rozwojem strefy podmiejskiej, z drugiej zaś może być przyczyną problemów, takich jak niski poziom integracji nowych mieszkańców ze społecznością lokalną.

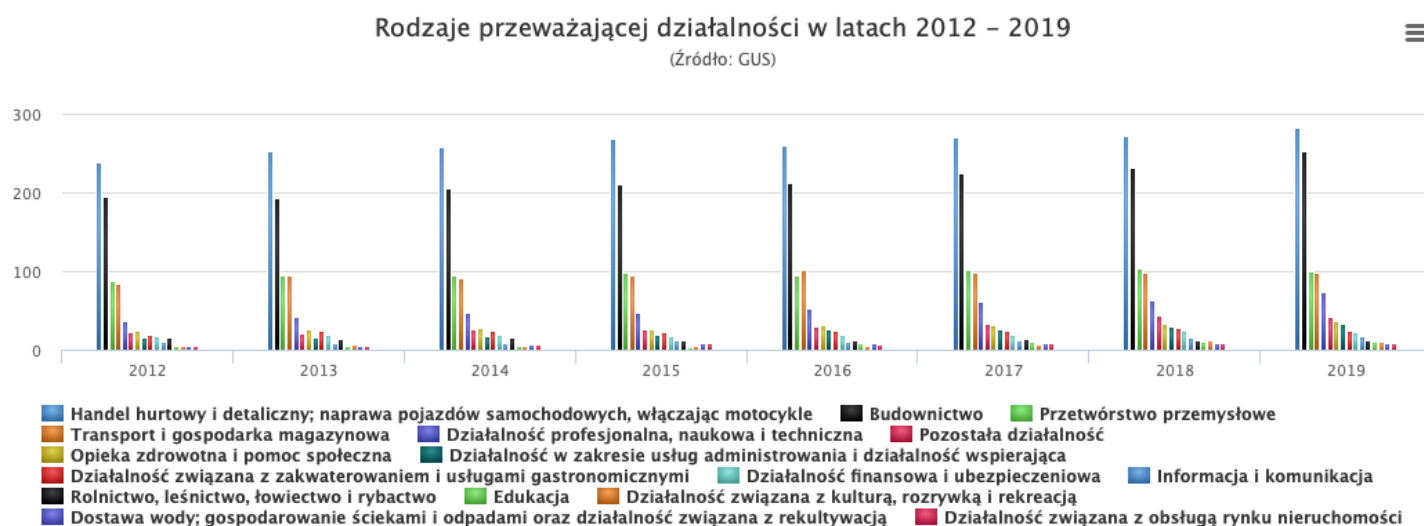
1.10. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Liczba podmiotów gospodarczych

W gminie Górno, w roku 2020 w rejestrze podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, wg kodów PKD, zarejestrowane były 752 podmioty, z czego 7 podmiotów z branży rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, handel – 260 podmiotów, budownictwo – 234 podmioty, transport – 88 podmiotów, naprawa pojazdów – 60 podmiotów, zaś pozostałe to liczba 103 podmioty.

Według danych GUS, na przestrzeni lat 2009-2019 najwięcej (149) podmiotów zarejestrowano w roku 2017, a najmniej (101) w roku 2009. W tym samym okresie najwięcej (148) podmiotów wykreślono z rejestru numerów REGON w 2011 roku, najmniej (57) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2010 roku.

Ryc. 11. Rodzaje przeważającej działalności gospodarczej w latach 2012 – 2019 w Gminie Górno, według danych GUS.

(Źródło: GUS, 2020).

Według danych z rejestru REGON, wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w gminie Górno najwięcej (37) jest stanowiących spółki cywilne. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (1 160) jest mikroprzedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników. 1,1% (13) podmiotów jako rodzaj działalności deklaroowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklaroowało 32,9% (390) podmiotów, a 66,0% (781) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w gminie Górno najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (27.2%) oraz Budownictwo (24.3%).

1.11. ROLNICTWO

Jakość gleb

Najlepsze gleby występują w północnej części gminy (gleby I i III klasy bonitacyjnej), jednak ze względu na nieuregulowane stosunki wodne są one okresowo lub trwale nadmiernie wilgotne do upraw. Pozostała część gruntów także charakteryzuje się słabymi

warunkami glebowymi. Ponad 40% użytków rolnych w gminie odpowiada IV klasie, ok. 35% - V klasie, a ponad 15% to gleby klasy VI i VIz.

1.12. TURYSTYKA

Ze względu na swoje usytuowanie geograficzne (bliskość Gór Świętokrzyskich, do Kielc oraz szlaków komunikacyjnych o znaczeniu krajowym), gmina Górno ma duży potencjał w zakresie turystyki, szczególnie weekendowej.

W zimie gmina Górno przyciąga turystów trasami i wyciągiem narciarskim w msc. Krajno-Zagórze. Oferta zimowa obejmuje wyciąg narciarski, wypożyczalnię sprzętu i zaplecze gastronomiczne. W tym samym miejscu w sezonie letnim dostępny jest park rozrywki (park miniatur, kino 6D, park linowy, paintball, wypożyczalnia quadów). Atrakcją turystyczną jest również zalew Cedzyna o powierzchni około 64 ha.

Mieszkańcy i przyjezdni mogą tu wypoczywać, pływać, żeglować i wędkować. Ponadto gmina znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie Świętej Katarzyny, skąd prowadzi szlak na Łysicę i dalej do klasztoru na Świętym Krzyżu.

Według danych Urzędu Gminy w Górnicy, obiektów, których główną działalnością jest świadczenie usług związanych z zakwaterowaniem i gastronomią jest na terenie gminy 44, z czego 2 hotele oraz 2 motele.

W Skorzeszycach znajduje się ponadto Centrum Spotkań i Dialogu Diecezji Kieleckiej. Wraz z rosnącym popytem na usługi turystyczne z roku na rok, rozwija się również oferta i baza turystyczna w gminie.

1.13. RYNEK PRACY

Sytuacja na rynku pracy (struktura zatrudnienia i bezrobocia) ma daleko idące konsekwencje nie tylko gospodarcze, ale też społeczne dla gminy i jej mieszkańców.

Struktura zatrudnienia

Lokalny rynek pracy odzwierciedla strukturę gospodarczą gminy: mieszkańcy pracujący na terenie gminy zajmują się przede wszystkim rolnictwem i usługami. Ze względu na niewielką odległość gminy do Kielc, duża część mieszkańców dojeżdża do pracy w Kielcach. Stosunkowo dużo osób zatrudnionych jest w branży wydobywczej (kopalnie kruszyw i piasków) oraz transportowej. Praca w rolnictwie (np. przy zbiorach truskawek) w dużej mierze ma charakter sezonowy.

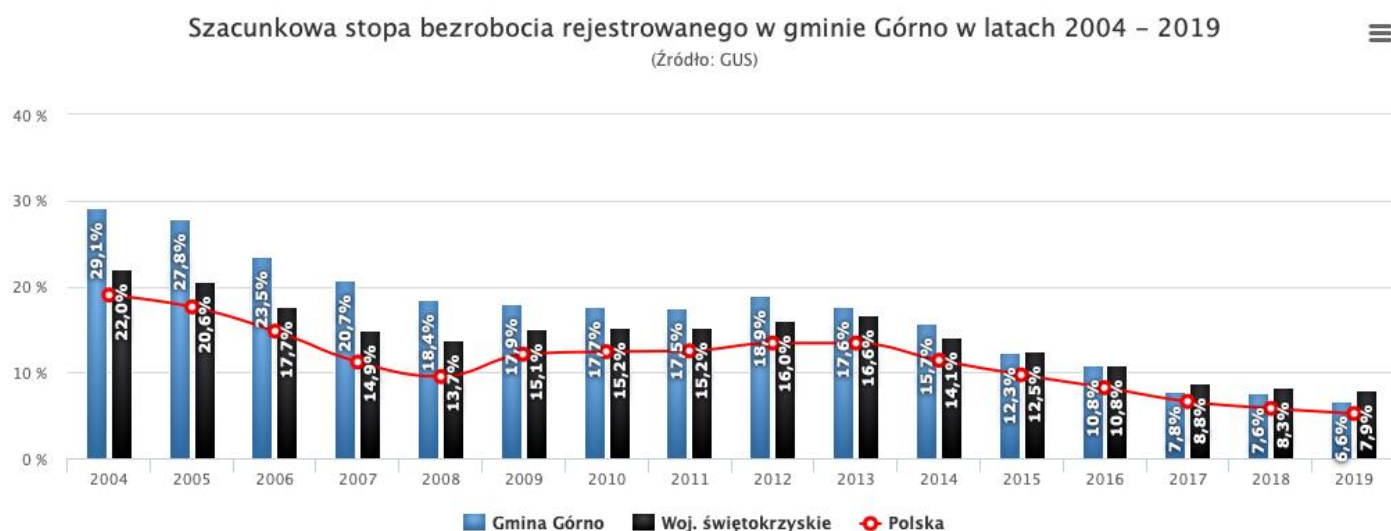
Najdokładniejsze dane dotyczące struktury lokalnego rynku pracy pochodzą z Głównego Urzędu Statystycznego i dostępne są dla powiatów.

Poziom bezrobocie

W gminie Górno na 1000 mieszkańców pracuje 61 osób. 59,4% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 40,6% mężczyźni.

Bezrobocie rejestrowane w gminie Górno wynosiło w 2019 roku 6,6% (7,7% wśród kobiet i 5,6% wśród mężczyzn).

Ryc. 12. Poziom bezrobocie w Gminie Górno w latach 2004 – 2019.

(Źródło: GUS, 2020).

1.14. GŁÓWNI PRACODAWCY

Największymi zakładami pracy pod względem liczby zatrudnionych osób są Kopalnia „Józefka” Sp. z o.o. (kruszywa drogowe, kruszywa budowlane, nawozy mineralne wapniowo-magnezowo- węglowe), Wytwórnia Mas Bitumicznych w Górnio, a w dalszej kolejności również jednostki organizacyjne Gminy: Urząd Gminy i placówki oświatowe. Do grona największych pracodawców należą ponadto kopalnia piasków w Bęczkowie (Przedsiębiorstwo Wielobranżowe Geomex Sp. z o.o. - zarejestrowane w Kielcach) i liczne przedsiębiorstwa transportowe zatrudniające od kilku do kilkunastu kierowców. Duże zatrudnienie kreuje w sezonie zimowym wyciąg i stok narciarski Sabat w Krajnie, a w sezonie letnim park rozrywki w tym samym miejscu. Branża turystyczna generuje również miejsca pracy przy obsłudze bazy noclegowej i gastronomicznej - największe miejsca zatrudnienia to hotele zlokalizowane w Cedzynie.

Ze względu na duży udział rolnictwa w lokalnej i ponadlokalnej gospodarce branżą o największym potencjale jest przetwórstwo spożywcze. Atutem gminy Górno jest również bardzo dobre usytuowanie geograficzne i skomunikowanie z krajowymi szlakami transportowymi.

1.15. KOMUNIKACJA

Gmina Górno znajduje się w Kieleckim Obszarze Metropolitalnym co powoduje, że jest dobrze połączona z głównymi szlakami komunikacyjnymi. Przez gminę przebiega droga krajowa nr 74 (Sulejów-Żarnów-Ruda Maleniecka-Kielce-Łagów-Opatów-Ożarów-Annopol-Kraśnik-Janów Lubelski- Frampol-Gorajec-Szczebrzeszyn-Zamość-Hrubieszów-Zosin-granica państwa). Od tej drogi odchodzą ponadto na północ drogi wojewódzkie nr 752 (Górno-Bodzentyn-Rzepin Pierwszy), 753 (Wola Jachowa-Nowa Słupia) oraz 745 (Dąbrowa-Masłów-Radlin). W planach Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad jest budowa na terenie gminy trasy ekspresowej S74. W dużym stopniu trasa ta będzie się pokrywać z korytarzem obecnej drogi krajowej. Na terenie gminy Górno planowane są dwa węzły komunikacyjne – w pobliżu miejscowości Radlin oraz Wola Jachowa.

Pozostałą sieć komunikacyjną tworzą drogi powiatowe i gminne. Stan dróg na terenie gminy jest zadowalający, dodatkowo na bieżąco dokonywane są drobne remonty i naprawy, wynikające z intensywnej eksploatacji tychże dróg, co ma duży wpływ na zapewnienie bezpieczeństwa na drodze dla mieszkańców gminy.

Stosunkowo dobrze rozbudowany jest także transport zbiorowy, w szczególności połączenia z Kielcami. Do większości sołectw kursują autobusy czterech linii komunikacji miejskiej. Ponadto przez gminę jeżdżą autobusy PKS oraz prywatnych przewoźników BUS. Obszarem wymagającym udoskonalenia jest natomiast częstotliwość wykonywanych kursów w ciągu doby, z uwagi na wzrastającą rok rocznie liczbę ludności gminy.

1.16. OCHRONA ŚRODOWISKA

Cały obszar Gminy Górno znajduje się w zasięgu różnych form ochrony przyrody, dla których obowiązują przepisy wynikające przede wszystkim z Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody i Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo Ochrony Środowiska.

Obszarem wymagającym poprawy w tym zakresie w Gminie Górno jest stary system melioracyjny z lat 70-tych. Na terenie gminy do 18 lutego 2020 roku działała Spółka Wodna, która w zamierzeniu miała zajmować się m.in. konserwacją rowów jednak nie ma wystarczającej ilości środków finansowych by utrzymywać w dobrym stanie wszystkie rowy melioracyjne. Gmina wspierała Spółkę środkami ze swojego budżetu, dotacje te stały się głównym źródłem finansowania Spółki.

W obszarze gospodarowania odpadami komunalnymi, w Gminie Górno od 2015 roku działa Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Cedzynie, gdzie mieszkańcy gminy mogą wywozić odpady takie jak:

- 1) papier i tekturę,
- 2) metale,
- 3) tworzywa sztuczne,
- 4) szkło,
- 5) opakowania wielomateriałowe,
- 6) odpady ulegające biodegradacji, w tym odpady opakowaniowe ulegające biodegradacji,
- 7) przeterminowane leki i chemikalia obejmujące:
 - a) rozpuszczalniki, farby, lakiery oraz opakowania zanieczyszczone tymi substancjami,
 - b) opakowania po środkach ochrony roślin,
- 8) odpady niekwalifikujące się do odpadów medycznych powstałych w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności igły i strzykawki,
- 9) zużyte baterie i akumulatory,
- 10) zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- 11) meble i inne odpady wielkogabarytowe,
- 12) zużyte opony,
- 13) odpady budowlane i rozbiórkowe w tym styropian, stanowiące odpady komunalne, pochodzące z remontów i innych robót budowlanych wykonywanych we własnym zakresie, na wykonanie których nie jest wymagane uzyskanie pozwolenia na budowę lub na wykonanie których nie jest wymagane zgłoszenie do administracji budowlano – architektonicznej,
- 14) popiół
- 15) odpady z tekstyliów i odzieży,
- 16) odpady niebezpieczne, stanowiące odpady komunalne, które ze względu na swoje właściwości oznaczone są jako rodzaj odpadów niebezpiecznych.

Odpady wywożone są na składowisko w Promniku, w gminie Strawczyn.

Sporym wyzwaniem jest zagospodarowanie terenów na rzece Lubrzance nad zbiornikiem wodnym Cedzyna – sam zbiornik należy do Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, natomiast działki przy zalewie należą do głównie do właścicieli prywatnych i są bardzo rozdrobnione.

Zagospodarowanie zalewu pod cele rekreacyjne korzystnie wpłynęło nie tylko na atrakcyjność turystyczną gminy, ale także poprawiło komfort życia mieszkańców poprzez zapewnienie im miejsc spotkań i rekreacji.

Ponadto, Gmina Górno dysponuje dobrze przygotowanymi terenami inwestycyjnymi nieopodal zbiornika w Cedzynie, które zostały w pełni uzbrojone i są przygotowane pod rozpoczęcie działalności turystycznej, gastronomicznej i rekreacyjnej. Aczkolwiek teren ten wymaga w dalszym ciągu nakładów finansowych, aby było możliwe w pełni wykorzystanie jego potencjału.

1.17. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

Gospodarkę wodno-ściekową na rzecz gminy Górno realizuje Samorządowy Zakład Budżetowy o nazwie Zakład Usług Komunalnych (ZUK) w Górnio. Zakład działa na podstawie ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jednolity Dz. U. z 2006 r. Nr 123 poz.858 z późn. zm.), oraz Uchwały Nr XXX/225/01 Rady Gminy w Górnio z dnia 31.08.2001 r. w sprawie utworzenia Zakładu Usług Komunalnych w Górnio. Jednym z zadań określonych w ww. uchwale jest eksploatacja, utrzymanie i konserwacja sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Zakład prowadzi działalność w zakresie zaspokajania zbiorowego zaopatrzenia w wodę, odbioru i oczyszczenia ścieków komunalnych od mieszkańców gminy Górno, jak również dostarcza wodę dla miejscowości przyległych z sąsiednich gmin: Bodzentyn, Bieliny, Masłów i Kielce.

Zakład zarządza siecią wodociągową o szacowanej łącznej długości 139,5 km i siecią kanalizacyjną o długości 113,2 km, z czego 26 km to nowo wybudowana sieć kanalizacyjna w miejscowości Skorzeszyce. W ostatnim okresie, dzięki uzyskanym dotacjom z budżetu gminy Zakład został wyposażony w niezbędny sprzęt usprawniający usuwanie skutków awarii, jak koparko-ładowarka, traktor z osprzętem oraz samochód skrzyniowy samowyładowczy. Ponadto, dzięki uzyskanym środkom z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) zakupiono dodatkowy samochód służący głównie do odczytów wodomierzy.

ZUK zarządza trzema Stacjami Uzdatniania Wody (Górno, Krajno, Leszczyny), ośmioma studniami oraz dwoma komunalnymi oczyszczalniami ścieków (w Cedzynie i Skorzeszycach) z 26 przepompowniami ścieków. Zakład ma w swoim nadzorze również system kanalizacji sanitarnej z oczyszczalnią ścieków bytowych obsługujący budynki Urzędu Gminy w Górnym i system kanalizacji sanitarnej z oczyszczalnią ścieków bytowych obsługujący budynki szkoły podstawowej w Krajnie.

Standardy jakościowe usług

Zbiorowe zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, dokonywane jest dla wszystkich odbiorców usług w oparciu o takie same zasady technologiczne i techniczne z uwzględnieniem zapotrzebowania ilościowego dla danej grupy taryfowej, oraz zmniejszeniu występujących strat na sieci wodociągowej. Obsługa Odbiorców usług realizowana jest przez Biuro Zakładu, które zajmuje się sprawami zgłaszanymi do zakładu: bezpośrednio, telefonicznie, pisemnie lub elektronicznie. Na stronie zamieszczane są wszelkie informacje niezbędne dla odbiorców, gdzie podane są też numery kontaktowe w celu zgłaszania awarii. Wszystkie awarie usuwane są na bieżąco, bez zbędnej zwłoki.

Misją Zakładu było i jest dalsze podnoszenie jakości świadczonych usług dla odbiorców oraz dbałość o ich maksymalne zadowolenie z obsługi. Parametry wody dostarczanej do sieci wodociągowej spełniają wymagania określone w rozporządzeniach szczegółowych w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Woda badana jest systematycznie przez Państwową Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Kielcach oraz badania własne zlecane przez ZUK w Górnym, wyspecjalizowanym podmiotom.

Określone stawki obowiązujących taryf mają na celu poprawę jakości usług świadczonych przez Zakład. Czytelny podział na przyjęte grupy taryfowe oraz prosty sposób rozliczeń znacznie ułatwia komunikację z odbiorcami. Określone standardy jakościowe działają mobilizująco na pracę Zakładu oraz jego pracowników. W celu poprawy jakości świadczonych usług podjęto następujące działania:

- a) prowadzony jest stały monitoring w zakresie stanu technicznego sieci w celu wyeliminowania niekontrolowanych wycieków czy miejsc poboru,
- b) prowadzona jest stała kontrola przebiegu procesów technologicznych uzdatniania wody oraz oczyszczania ścieków, mająca na celu optymalizację kosztów,

c) biuro obsługi klienta prowadzi kompleksową obsługę klienta poczynając od momentu wydania warunków technicznych aż do rozliczania zużycia, fakturowania oraz przyjmowania uwag i reklamacji.

d) prowadzony jest stały monitoring regulowania należności od odbiorców usług wraz z windykacją.

Zakład podjął działania, aby w najbliższym czasie zniwelować straty na sieci wodociągowej poprzez montaż studzienek wodomierzowych u odbiorców rozliczanych ryczałtowo, których na koniec 2020 roku było 97 gospodarstw. Podjęto również działania, aby występujące awarie były jak najszybciej usuwane z uwzględnieniem wymiany odcinków rurociągów uprzednio już naprawianych. Duża awaryjność sieci wodociągu wynika z faktu, iż zakład administruje odcinkiem sieci (ok. 30 km), wykonanym ponad 40 lat temu. Zakład rozpoczął wdrożenie systemu radiowego odczytu wodomierzy, który będzie sukcesywnie poszerzany o kolejne miejscowości, gdzie planuje się również montaż systemu telemetrycznego do strefowej kontroli ilości przepływu wody, usprawniającego lokalizację wycieków oraz miejsc wystąpienia awarii.

Głównym źródłem zaopatrzenia w wodę ludności i przemysłu na terenie gminy Górno stanowią wody podziemne. Utwory starszego paleozoiku w obrębie trzonu paleozoicznego Gór Świętokrzyskich wykształcone w postaci osadów piaskowcowo-ilasto-mułowych są praktycznie bezwodne.

Obok obszarów bezwodnych istnieją obszary wodonośnych utworów środkowego i górnego dewonu oraz triasu, zasobnych w wodę o wysokiej jakości. Ujmowana woda studniami wierconymi nadaje bezpośrednio lub po prostym uzdatnieniu do spożycia i na potrzeby gospodarcze.

Woda rozprowadzana jest do odbiorców systemem sieci wodociągowej zakończonej przyłączami do poszczególnych posesji. Zakład obsługuje 13 sołectw, gdzie w większości układy osadnicze ukształtowane są w postaci ulicówek. Wsie o charakterze ulicówek w południowej i środkowej części gminy ciągną się na kierunku wschód-zachód, natomiast w północnej części w większości na kierunku północ - południe. Tradycyjne układy osadnicze wsi usytuowanych w sąsiedztwie m. Kielce zostały zniekształcone, wskutek intensywnych procesów urbanizacyjnych tych terenów.

Wsie zlokalizowane w północnej części gminy charakteryzuje wysoki udział zabudowy zagrodowej, w środkowej i południowej części występuje zabudowa mieszana, przy czym obserwuje się tendencje w kierunku zwiększania się zabudowy

jednorodzinnej, natomiast we wsiach objętych strefą podmiejską dominuje zabudowa jednorodzinna.

Gmina Górno jest zwodociągowana w około 98% istniejących zabudowań, ponadto dostarcza wodę do przyległych miejscowości z gmin: Masłów Bodzentyn, Bieliny i Kielce.

ZUK w Górnem w 2020 roku łącznie wyprodukował 804 500 m³ wody, z czego:

- 480 200 m³ dostarczono do odbiorców na terenie Gminy Górno,
- 8 880 m³ pobrano na własne cele technologiczne,
- 181 700 m³ sprzedano do gmin ościennych,
- 133 800 m³ to straty spowodowane awariami i innymi czynnikami niezależnymi od zakładu.

Biorąc pod uwagę wydobycie wody z ostatnich lat oraz politykę Zakładu zmierzającą do racjonalnego gospodarowania zasobami wody, nie przewiduje się zwiększenia wydobycia, które przekraczałyby możliwości wydobywcze zawarte w aktualnych pozwoleniach wodno-prawnych oraz znaczących zmian w składzie fizyko-chemicznym wody.

Na koniec 2020 roku odnotowano 4388 szt. czynnych przyłączy wodociągowych do budynków i innych obiektów oraz usunięto 76 awarii na sieci wodociągowej.

Z punktu widzenia gospodarowania wodami, bardzo istotne są ustalenia zawarte w dokumentach planistycznych na szczeblu krajowym. Jednym z nich są Plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy. Zgodnie z tym dokumentem, na obszarze Gminy Górno znajduje się JCWP Rzeczna – Lubrzanka do zalewu Cedzyna, status: NAT, ocena stanu: ekologicznego – co najmniej dobry, stan chemiczny – dobry, stan ogólny – dobry. Cel środowiskowy: dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny.

Działania przewidziane do realizacji w aktualizacji programu wodnośrodowiskowego dla w/w JCWP na terenie gminy Górno to:

- budowa sieci kanalizacyjnej w aglomeracji Cedzyna

W zakresie wód podziemnych, na obszarze gminy Górno znajduje się obszar JCWPd - PLGW2000101 – o nazwie 101. Stan chemiczny – dobry, stan ilościowy – słaby, stan ogólny – słaby. Cel środowiskowy: stan chemiczny – dobry; mniej rygorystyczny cel: ochrona stanu ilościowego przed dalszym pogorszeniem.

Działania przewidziane do realizacji w aktualizacji programu wodnośrodowiskowego dla w/w JCWPd to:

1. opracowanie dokumentacji na potrzeby ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych (GZWP)
2. opracowanie dokumentacji na potrzeby ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych (GZWP)
3. opracowanie projektu rozporządzenia na potrzeby ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych (GZWP)
4. opracowanie projektu rozporządzenia na potrzeby ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych (GZWP)
5. przegląd pozwoleń wodnoprawnych związanych z poborem wód podziemnych
6. coroczne raportowanie pomiarów ilości eksploatowanych wód podziemnych przez właściciela/użytkownika ujęcia
7. coroczne raportowanie pomiarów ilości eksploatowanych wód podziemnych przez właściciela/użytkownika ujęcia.

Ponadto, zgodnie z Planem Zarządzania Ryzykiem Powodziowym, przyjętym na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 w sprawie przyjęcia Planu Ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły, w granicy gminy Górno wskazano realizację zadania pn. „Budowa suchego zbiornika Mójcza na rzece Lubrzanka w km 8+650 o poj. 3,1mln³ na terenie miejscowości Mójcza”, jednakże z uwagi na podział administracyjny, zadanie to będzie realizowane przez sąsiednią gminę Daleszyce.

Sieć kanalizacyjna

Ścieki sanitarne odprowadzane są do dwóch oczyszczalni ścieków komunalnych zlokalizowanych w miejscowości Cedzyna przy rzece Lubrzance i w msc. Skorzeszyce przy rzece Kakoniance. Oprócz tego układu funkcjonuje system sieci kanalizacji sanitarnej z oczyszczalnią ścieków bytowych obsługujący budynki Urzędu Gminy w Górnym, oraz system sieci kanalizacji sanitarnej z oczyszczalnią ścieków bytowych obsługujący budynki szkoły podstawowej w Krajnie.

Parametry techniczne poszczególnych czynnych oczyszczalni przedstawiają się następująco:

- a) Oczyszczalnia ścieków komunalnych w Cedzynie gm. Górno jest oczyszczalnią mechaniczno- biologiczną. Ścieki surowe spływają grawitacyjnie, poprzez sito-piaskownik z łapaczem tłuszczu do pompowni. Z pompowni ścieki tłoczone są poprzez komorę rozdziału do osadników wstępnych z komorą osadu czynnego

z napowietrzaniem, a dalej do osadnika wtórnego skąd przepływają do osadników wtórnych, gdzie zostaje odseparowany osad.

Oczyszczone ścieki poprzez komorę pomiarową skierowane są kolektorem PCV o średnicy 314mm do odbiornika – rzeki Lubrzanki. Oczyszczalnia posiada pozwolenie wodno-prawne, ważne 15.11.2027 roku. Parametry oczyszczalni, wg pozwolenia przedstawiają się odpowiednio:

$$Q_{\max d} = 1215 \text{ m}^3/\text{d} \quad Q_{\max h} = 132 \text{ m}^3/\text{h} \quad Q_{\max r} = 443 \text{ 500 m}^3/\text{r}$$

Do oczyszczalni w Cedzynie ścieki kierowane są zbiorczym system kanalizacji sanitarnej z miejscowości Cedzyna, Radlin, Radlin-Ogrodzenie, Leszczyny, Bęczków.

Ze względu na ukształtowanie terenu, ścieki z miejscowości Krajno-Zagórze kierowane są do oczyszczalni w Św. Katarzynie znajdującej się w sąsiedniej gminie Bodzentyn.

b) Oczyszczalnia ścieków komunalnych w Skorzeszycach jest ocz. Mechaniczno-biologiczną. Ścieki surowe poprzez sito-piaskownik z łapaczem tłuszczu spływają do zbiorników retencyjnych, gdzie kolejno tłoczone są do reaktorów biologicznych SBR, gdzie po odseparowaniu osadu do stabilizacji tlenowej osadu STO, oczyszczone ścieki poprzez układ pomiarowy skierowane kolektorem odpływowym do odbiornika - rzeki Kakonianki. Oczyszczalnia ścieków posiada pozwolenie wodno-prawne, ważne do 15.05.2025 roku. Parametry oczyszczalni wg pozwolenia przedstawiają się odpowiednio:

$$Q_{\max d} = 1200 \text{ m}^3/\text{d} \quad Q_{\max h} = 170 \text{ m}^3/\text{h} \quad Q_{\max r} = 438 \text{ m}^3/\text{r}.$$

Do oczyszczalni w Skorzeszycach obecnie ścieki kierowane są zbiorczym system kanalizacji sanitarnej z miejscowości Skorzeszyce, ale do końca tego roku, do systemu ściekowego mają dołączyć kolejne miejscowości jak Wola Jachowa i Górno oraz kilka miejscowości z gminy Bieliny.

c) Oczyszczalnia ścieków bytowych w Górnio jest oczyszczalnią typu „BIOVAC” z wykorzystaniem osadu czynnego. Proces oczyszczania ścieków, sedymentacji osadu oraz klarowania ścieków zachodzi cyklicznie w jednym zbiorniku. Ścieki oczyszczone wprowadzane są do kolektora z rur betonowych, który przechodzi w rów odprowadzający do rzeki Warkocz. Oczyszczalnia posiada pozwolenie wodno-prawne, ważne do 30.06.2023 roku.

d) Oczyszczalnia ścieków bytowych w Krajinie jest oczyszczalnią typu „BIOCLERE 55” z zamkniętym złożem biologicznym. Ścieki bytowe z kompleksu budynków odprowadzane są poprzez studzienkę kanalizacyjną z kratą do osadnika wstępnego dwukomorowego o przepływie poziomym, gdzie następuje proces sedymentacji.

Z osadnika ścieki przepompowywane są na złożę biologiczne, w którym zachodzi proces tlenowego rozkładu zanieczyszczeń.

Oczyszczone ścieki wprowadzane są do kolektora z rur kamionkowych, który przechodzi w ciek dopływowy do rzeki Warkocz. Oczyszczalnia posiada pozwolenie wodno-prawne, ważne do 07.01.2024 roku.

Do tej oczyszczalni kierowane są zbiorczym systemem kanalizacji sanitarnej ścieki z kompleksu budynków Szkoły Podstawowej w Krajinie.

Z pozostałych terenów nieskanalizowanych ścieki sanitarne są oczyszczane poprzez przydomowe oczyszczalnie ścieków lub wywożone wozami asenizacyjnymi do oczyszczalni ścieków w Cedzynie. Wywóz nieczystości płynnych odbywa się z wykorzystaniem taboru specjalistycznego przez firmy zewnętrzne.

W gminie Górno łącznie w 2020 r. wyprodukowano 197 922 m³ ścieków z czego: 188 400,5 m³ - to ścieki dostarczone siecią kanalizacyjną 9521,5 m³ - to ścieki dowieszone przy pomocy wozów asenizacyjnych. Na koniec 2020 roku odnotowano 1876 szt. czynnych przyłączy kanalizacyjnych do budynków i innych obiektów oraz usunięto 49 awarii na sieci kanalizacyjnej.

1.18. INFRASTRUKTURA ENERGETYCZNA I TELEKOMUNIKACYJNA

Gmina zasilana jest z układu sieci średnich napięć ze stacji transformatorowo-rozdzielczych GPZ 110/15 kV „Kielce - Wschód” i wewnętrznej rozdzielni sieciowej WRS - 15 kV w Daleszycach.

Na terenie gminy znajduje się kilkadziesiąt stacji transformatorowych 15/04 kV. Niektóre obiekty prywatne (np. hotele) mają zainstalowane kolektory słoneczne.

W zabudowie zagrodowej na terenie gminy do ogrzewania pomieszczeń mieszkalnych wykorzystywane są najczęściej urządzenia tradycyjne kuchenne i piecowe na paliwo stałe. Ich udział jednak maleje na skutek inwestycji termomodernizacyjnych – kotłownie koksowo-węglowe zamieniane są na np. olejowe, lub spalające pellet czy biomasę. Nowe budownictwo jednorodzinne wyposażone jest na ogół w wewnętrzne instalacje centralnego ogrzewania z własnymi kotłowniami na paliwo stałe.

W roku 2019 gmina realizowała projekt współfinansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 3.1. „Wytwarzanie i dystrybucja energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych – projekty parasolowe Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020.

Przedmiotem projektu było wykonanie 237 mikroinstalacji fotowoltaicznych oraz 88 instalacji solarnych na budynkach należących do mieszkańców Gminy Górno i obejmowało swoim zasięgiem Bęczków, Cedzyna, Górno, Górno-Parcele, Krajno Drugie, Krajno-Parcele, Krajno Pierwsze, Krajno-Zagórze, Leszczyny, Podmachocice, Radlin, Skorzeszyce i Wolę Jachową.

Wykonane w wyniku realizacji projektu instalacje wykorzystujące energię słoneczną będą służyły do produkcji energii elektrycznej oraz ciepłej na potrzeby własne gospodarstw domowych. W ciągu roku instalacje fotowoltaiczne wyprodukowały 1 084,51 MWhe, natomiast instalacje kolektorów słonecznych 240,61 MWht.

Głównym celem projektu była poprawa efektywności energetycznej oraz zwiększenie poziomu wykorzystania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych, a w rezultacie ograniczenie emisji gazów cieplarnianych i substancji szkodliwych do atmosfery. Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych za rok 2020 wyniósł 850,45 ton równoważnika CO₂.

W gminie sukcesywnie rozbudowywana jest sieć gazowa, obecnie jest ona zlokalizowana w miejscowości Cedzyna, natomiast w Leszczynach i Radlinie została wybudowana magistrala.

Infrastruktura telekomunikacyjna w gminie jest wystarczająca. Pod koniec 2013 roku gmina Górno podpisała umowę o dofinansowanie projektu „Zapewnienie dostępu do Internetu dla osób zagrożonych wykluczeniem cyfrowym na terenie gminy Górno”.

W ramach projektu, bezpłatny Internet (wraz z niezbędnymi urządzeniami i oprogramowaniem) został zapewniony 50 gospodarstwom domowym zagrożonych wykluczeniem cyfrowym, a także zespołowi szkół w Woli Jachowej, szkołom podstawowym w Radlinie i Leszczynach oraz Gminnemu Ośrodkowi Kultury. Natomiast na chwilę obecną cała gmina Górno posiada dostęp do szerokopasmowego internetu.

1.19. OŚWIATA

Edukacja szkolna i wczesnoszkolna

Na terenie gminy funkcjonuje sieć szkolna dostosowana do lokalnych potrzeb. W ramach niej działa osiem placówek oświaty zatrudniających 210 nauczycieli: Zespół Szkolno-Przedszkolny w Cedzynie, Zespół Szkolno-Przedszkolny w Radlinie, Szkoły Podstawowe w Bęczkowie, Górnicy, Krajnie i Woli Jachowej, Leszczynach oraz Skorzeszycach. W roku szkolnym 2019/2020 w szkołach podstawowych uczyło się 1292 uczniów (najmniej w Radlinie – 99, najwięcej w Krajnie – 253). Ponadto, w gminie działają

dwa przedszkola, sześć punktów przedszkolnych, siedemnaście oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych, które prowadzone są przez JST. W roku szkolnym 2019/2020 uczęszczało do nich 576 dzieci. Z monitoringu liczby urodzeń na terenie gminy wynika, iż w najbliższym czasie liczba uczniów w gminnych placówkach będzie rosła.

Oświata traktowana jest w gminie Górno priorytetowo. Od reformy systemu oświaty w 1999 roku na terenie gminy Górno nie zlikwidowano żadnej placówki – rozbudowano natomiast i unowocześniono infrastrukturę edukacyjną. Większość budynków szkolnych przeszła modernizację. W celu wyrównywania szans wszystkich dzieci z terenu gminy Górno, wyodrębniono jedną placówkę – Szkołę Podstawową w Leszczynach z oddziałami integracyjnymi (w roku szkolnym 2020/2021 w placówce tej istnieje już 8 oddziałów integracyjnych), w których kształcą się 31 uczniów z całym wachlarzem niepełnosprawności. Do pracy z uczniami z zakresu edukacji włączającej zatrudniono szereg nauczycieli, min. 8 nauczycieli współorganizujących proces edukacyjny uczniów w oddziałach integracyjnych oraz jednego logopedę – o specjalności neurologopedia, pedagoga szkolnego. Nauczyciele posiadają wykształcenie z zakresu oligofrenopedagogiki, surdopedagogiki, tyflopädagogiki czy gimnastyki korekcyjnej.

Gmina Górno zakończyła w 2020 roku kompleksową rozbudowę zarówno budynku szkoły w Leszczynach jak i jego otoczenia. Od 1 września 2019 roku oddano do użytku rozbudowaną o nowe skrzydło szkołę z oddziałami integracyjnymi. Powodem rozbudowy był brak miejsca na organizację edukacji włączającej. Obecnie szkoła posiada specjalistyczne gabinety do zajęć terapeutycznych, rewalidacyjnych, logopedycznych. Powstał również gabinet pedagoga i pielęgniarki szkolnej. W nowo wybudowanej świetlicy zamontowano kabinę sensoryczną. W ramach likwidacji barier architektonicznych dla dzieci i uczniów niepełnosprawnych, w szkole tej, w listopadzie 2019 roku oddano do użytku nową windę. Projekt ten współfinansowany był ze środków PFRON, oddział w Kielcach. Celem projektu było umożliwienie nauki uczniom niepełnosprawnym na wszystkich kondygnacjach szkoły.

Z inicjatywy władz samorządowych Gminy Górno, zawiązano konsorcjum edukacyjne do zaprogramowania działań, które przyczynią się w przyszłości do podniesienia jakości pracy szkół. W skład konsorcjum wchodzi 8 placówek oraz Gmina Górno jako organ prowadzący szkoły – lider konsorcjum. Efektem współpracy między

członkami konsorcjum są liczne szkolenia zagraniczne dla nauczycieli i kadry zarządzającej, organizowane w ramach programu UE – Erasmus Plus.

W ramach wsparcia edukacji zdalnej w Gminie Górno szkoły zostały w 2020 roku wyposażone w laptopy i sprzęt multimedialny. 70 laptopów przekazano do sześciu placówek, pozostałe dwie szkoły zostaną wyposażone w 2021 roku. Wszystkie placówki od września 2020 roku posiadają dziennik elektroniczny (e-dziennik).

Gmina Górno, jako jedyna gmina wiejska w woj. Świętokrzyskim otrzymała Certyfikat Samorządowego Lidera w latach 2012-2018 oraz w roku 2020, przyznawany przez Fundację Rozwoju Edukacji i Szkolnictwa Wyższego.

Dzięki aktywności w pozyskiwaniu środków, szkoły są dobrze wyposażone, m.in. w nowoczesny sprzęt multimedialny (projektory, tablice interaktywne) oraz sprzęt sportowy (boiska, ścieżki zdrowia, place zabaw).

Opieka żłobkowa

W 2019 roku na terenie Gminy Górno powstał Zespół Żłobków w Gminie Górno, w skład, którego wchodzi: Żłobek Gminny „RADosna POLanka Marii Skłodowskiej-Curie” w Radlinie oraz Żłobek Gminny w Cedzynie. Opiekę żłobkową zostało objętych 104 dzieci z terenu Gminy Górno. W żłobkach prowadzone są zajęcia zabawowe z elementami edukacji, uwzględniające indywidualne i podmiotowe potrzeby dzieci, a także zajęcia opiekuńczo-wychowawcze, mające na względzie rozwój psychomotoryczny dziecka. Zespół żłobków posiada tereny zielone z placami zabaw. Placówki są wyposażone w monitoring wewnętrzny i zewnętrzny oraz blokadę kodową.

W żłobkach prowadzona jest różnorodna oferta edukacyjna, jeśli chodzi o formy opieki nad małym dzieckiem, tj.:

- bieżąca codzienna opieka nad dziećmi i prowadzenie codziennej pracy dydaktycznej i wychowawczej,
- zajęcia dodatkowe wspomagające rozwój dzieci,
- opieka pielęgnarska, wymagana ze względu na ilość dzieci,
- codzienne wyżywienie dzieci.

Ponadto prowadzi się stacjonarne zajęcia dodatkowe:

- zajęcia z rytmiki,
- zajęcia z logopedą,
- zajęcia z lektorem j. angielskiego,
- zajęcia z psychologiem.

1.20. SPORT I REKREACJA

Na terenie gminy działa 1 klub sportowy. Według danych GUS, w 2019 roku, w klubach zrzeszonych było 70 członków, w tym 60 osób ćwiczących (60 mężczyzn), z czego niepełnoletni (35 osób).

Oprócz gminnego stadionu piłkarskiego w Górnio, pozostałą infrastrukturę sportową tworzą przede wszystkim urządzenia sportowe przy szkołach. Podobnie jak budynki szkolne, tak i przyszkolne boiska oraz sale gimnastyczne są stosunkowo nowe: w ostatnich latach wybudowano salę gimnastyczną przy SP w Leszczynach, salę i boisko przy ZSP w Cedzynie, boiska wielofunkcyjne przy szkołach w Skorzeszycach, Górnio i Krajnie oraz boisko Orlik w Radlinie. Dla najmłodszych mieszkańców gminy powstały place zabaw przy szkołach w Krajnie, Bęczkowie, Skorzeszycach, Leszczynach, Radlinie i Woli Jachowej. Ze względu na ich łatwą dostępność i możliwość wykorzystania przez osoby niemal w każdym wieku, dużą popularnością cieszą się wśród mieszkańców siłownie zewnętrzne (tzw. Ścieżki zdrowia) w Bęczkowie, Woli Jachowej, Leszczynach, Radlinie i Cedzynie.

Przy stosunkowo wysokim poziomie infrastruktury sportowej dalsze potrzeby to przede wszystkim duża hala widowiskowa na potrzeby imprez gminnych oraz instalacja kolejnych tak chętnie wykorzystywanych siłowni zewnętrznych. Odpowiadając na te potrzeby gmina zagospodarowała teren w Radlinie, m.in. w plac zabaw i urządzenia sportowo-siłowe.

1.21. OCHRONA ZDROWIA

Fundamentalnym zadaniem podstawowej opieki zdrowotnej jest poprawa i zachowanie stanu zdrowia mieszkańców zamieszkujących dany obszar. Jednostką prowadzącą na terenie gminy Górnio działalność w zakresie ochrony zdrowia jest Samodzielny Publiczny Zespół Ośrodków Zdrowia w Górnio. Placówka ta świadczy usługi medyczne w oparciu o dwie jednostki organizacyjne: Ośrodek Zdrowia w Górnio oraz Ośrodek Zdrowia w Radlinie. W chwili obecnej ośrodki te w pełni wykorzystują dostępne zasoby.

Ogólna liczba pacjentów w gminie zapisanych do lekarza pierwszego kontaktu wynosi 11 228 osób.

W Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej zatrudnionych jest 20 osób, dodatkowo trzech lekarzy na kontrakcie: neurolog, reumatolog, ginekolog.

Struktura zatrudnienia pracowników medycznych służby zdrowia przedstawia się następująco:

- lekarz medycyny - 5 osób, w tym 2 pediatrów,
- pielęgniarki – 10 osób,

Ośrodek Zdrowia wykonując usługi medyczne pozyskuje środki finansowe głównie poprzez podpisanie kontraktów z Narodowym Funduszem Zdrowia.

Na terenie gminy Górno funkcjonują dwie apteki ogólnodostępne, jedna w Górnicy, druga w Radlinie.

1.22. INFORMACJA O REALIZACJI ZADAŃ INWESTYCYJNYCH W POPRZEDNICH LATACH ORAZ STRATEGII

Strategia Rozwoju Gminy Górno na lata 2014-2020, została przyjęta uchwałą z dnia 29 września 2014 roku nr LIII/416/2014.

Strategia Rozwoju jest dokumentem określającym długookresowy plan działania, generalny kierunek rozwoju Gminy Górno oraz cele, których realizacja jest niezbędna dla osiągnięcia przyjętych założeń. Ustalenia te są jedną z podstaw do prowadzenia polityki społeczno-gospodarczej.

Strategia obejmowała cele i uwarunkowania rozwoju Gminy Górno w latach 2014-2020. Tak określony horyzont czasowy wynikał przede wszystkim z konieczności wpisania Strategii w najważniejsze dokumenty strategiczne na poziomie unijnym (perspektywa finansowa 2014-2020), krajowym i regionalnym, co umożliwiło sprawne wykorzystanie środków unijnych i dalsze usprawnianie współpracy z władzami na szczeblu wojewódzkim i powiatowym. Podczas definiowania celów zadbano o ich zgodność z dokumentami strategicznymi na wyższym szczeblu – strategią powiatu i województwa, a także krajowymi i unijnymi dokumentami horyzontalnymi. Zbieżność celów była dodatkowym atutem w związku z ubieganiem się przez Gminę o środki budżetu państwa oraz funduszy unijnych na realizację projektów strategicznych.

Strategia ta była dokumentem systematyzującym wszelkie działania Urzędu Gminy, dlatego dominowały w niej przedsięwzięcia, które Gmina mogła sama podjąć i za nie odpowiadać.

Przeprowadzona diagnoza i przyjęte cele skupione były przede wszystkim na obszarach działań i możliwości wpływu Gminy w ramach jej budżetu, zgodnie z zapisami art. 7 ustawy o samorządzie gminnym, choć w celu rzetelnego opisu sytuacji społeczności lokalnej wskazano niekiedy w dokumencie istotne obszary wychodzące poza zakres

zadań gminy. Należy jednak zaznaczyć, że Urząd Gminy nie zawsze miał możliwość i narzędzia (oraz umocowania prawne) by bezpośrednio odpowiadać na wyzwania stojące przed gminą. W niektórych sytuacjach Gmina nie może podejmować działań, a jedynie może być jednostką zachęcającą do nich inne podmioty publiczne i prywatne.

W latach objętych Strategią Rozwoju Gminy do roku 2020 zrealizowano szereg zadań inwestycyjnych, w głównej mierze współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej, w ramach perspektywy finansowej 2014 – 2020. Tabela nr 1 przedstawia najważniejsze inwestycje zrealizowane przez Gminę Górno w poprzednich latach.

Tabela 1. Inwestycje zrealizowane w Gminie Górno w latach 2014-2020 w ramach współfinansowania ze środków unijnych.

Lp.	Nazwa inwestycji	Wysokość środków własnych	Wysokość środków dofinansowania	Program	Rok realizacji
1.	Przebudowa, rozbudowa oraz zmiana sposobu użytkowania mieszkań w budynku Szkoły Podstawowej w Radlinie z przeznaczeniem na potrzeby społeczno-kulturalne	238 547,35	93 028,00	Działanie 413 "Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju w ramach działania "Odnowa i rozwój wsi", Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013	2015
2	Budowa i wyposażenie punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych	265 536,82	160 037,00	Działanie 321 Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013	2015
3.	Zagospodarowanie terenu na cele rekreacyjno - wypoczynkowe mieszkańców na działce 1767/2 w miejscowości Radlin	193 315,12	117 982,00	Działanie 313, 322,323 "Odnowa i rozwój wsi", Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013	2015
4.	Przebudowa drogi gminnej nr 325022T Podmachocice – Radostowa – Bęczków Komorniki na odcinku od km 1+060 do km 1+495	199 824,37	349 596,00	Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich", poddziałania „Wsparcie inwestycji związanych z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycji w energię odnawialną i oszczędzanie energii" Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020	2016
5.	Dostawa samochodu ratowniczo – gaśniczego wraz ze sprzętem ratującym życie dla Ochotniczej Straży Pożarnej w Woli Jachowej	227 451,20	682 353,60	Działanie 4.1 „Przeciwdziałania skutkom klęsk żywiołowych oraz usuwanie ich skutków” Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020	2017
6.	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Radlin (Ogrodenie)	1 908 542,08	1 385 357,00	Operacja typu „Gospodarka wodno-ściekowa” w ramach poddziałania „Wsparcie inwestycji związanych z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich	2017-2018

				rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycji w energię odnawialną i w oszczędzanie energii”, działania „Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020	
7.	Zagospodarowanie terenu wokół kamieniołomu w miejscowości Górno	251 639,15	1 425 955,16	Działanie 6.3. Ochrona i wykorzystanie obszarów cennych przyrodniczo – ZIT KOF, Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	2017-2018
8.	Zagospodarowanie terenu wokół zalewu w miejscowości Cedzyna i Leszczyny	1 240 281,34	1 477 491,99	Działanie 6.3. Ochrona i wykorzystanie obszarów cennych przyrodniczo – ZIT KOF, Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	2017-2018
9.	Termomodernizacja użyteczności publicznej na terenie Gminy Górno	1 568 027,13	3 108 450,00	Działanie 6.1. Efektywność energetyczna w sektorze publicznym – ZIT KOF, Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	2017-2018
10.	Modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie Gminy Górno	1 346 662,23	2 222 413,65	Działanie 6.2. „Promowanie strategii niskoemisyjnych oraz zrównoważona mobilność miejska – ZIT KOF, Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	2018-2019
11.	Przebudowa, rozbudowa i nadbudowa budynku na potrzeby świetlicy wiejskiej w miejscowości Skorzeszyce	605 000,00	500 000,00	Operacja typu „Inwestycje w obiekty kulturalne pełniące funkcje kulturalne” w ramach działania „Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020	2019
12.	Odnawialne źródła energii dla mieszkańców Gminy Górno	2 035 424,70	2 346 049,57	Działanie 3.1. Wytwarzanie i dystrybucja energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych, OŚ III Efektywna i zielona energia, Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	2019

(źródło: opracowanie własne).

Ponadto, w ostatnich latach zrealizowanych zostało szereg inwestycji finansowanych ze środków budżetu państwa, które zostały zestawione w poniższej tabeli.

Tabela 2. Inwestycje zrealizowane w Gminie Górno w latach 2014-2020 w ramach współfinansowania ze środków budżetu państwa.

Lp.	Nazwa inwestycji	Wysokość środków własnych	Wysokość środków dofinansowania	Program	Rok realizacji
1.	Przebudowa drogi gminnej Nr 325044T Krajno Zagórze – od Pomnika w miejscowości Krajno Zagórze i w miejscowości Krajno Pierwsze	393 649,79	375 223,00	Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych – Etap II Bezpieczeństwo – Dostępność – Rozwój	2014
2.	Remont drogi gminnej nr 000873T Radlin - Leszczyny Skała	135 260,88	135 259,00	Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych – Etap II Bezpieczeństwo – Dostępność – Rozwój	2015
3.	Przebudowę drogi gminnej w Cedzynie polegającą na budowie chodnika dla pieszych wzdłuż drogi gminnej nr 000871T wraz z nawierzchnią drogi	213 544,57	213 543,00	Program rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016 – 2019	2016
9.	Przebudowa drogi gminnej na osiedlu w Górnio	403 475,19	403 474,00	Program rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016 – 2019	2017
4.	Budowa żłobka w miejscowości Radlin	1 924 288,76	747 968,00	Resortowy program rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 „MALUCH plus” 2017	2017
5.	Przebudowa drogi gminnej na osiedlu w Górnio	390 829,89	390 829,00	Program rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016 – 2019	2018
6.	Przebudowa dróg gminnych na osiedlu w Górnio	317 799,37	738 310,00	Program na Rzecz Rozwoju oraz Konkurencyjności Regionów poprzez Wsparcie Lokalnej Infrastruktury Drogowej	2018
7.	Budowa żłobka w miejscowości Cedzyna	3 655 750,00	1 016 600,00	Resortowy program rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 „MALUCH plus” 2019	2019
8.	Budowa drogi gminnej za ośrodkiem zdrowia w Górnio	321 918,54	1 287 672,00	Fundusz Dróg Samorządowych	2019-2020
9.	Remont drogi gminnej Nr 325023T w miejscowości Krajno Parcele i Krajno Pierwsze	188 889,03	755 553,00	Fundusz Dróg Samorządowych	2019-2020
10.	Budowa drogi gminnej nr 325046T w miejscowości Bęczków	27 019,79	63 046,00	Fundusz Dróg Samorządowych	2020
11.	Przebudowa drogi gminnej nr 325006T Bęczków - Niwy- Kopaczki – Szkoła w miejscowości Bęczków	305 135,05	711 981,00	Fundusz Dróg Samorządowych	2020
12.	Remont Drogi gminnej nr 325002T w miejscowości Cedzyna	77 740,87	236 912,00	Fundusz Dróg Samorządowych	2020
13.	Remont Drogi gminnej nr 325014T w miejscowości Górno Parcele	80 514,02	322 053,00	Fundusz Dróg Samorządowych	2020

14.	Remont drogi gminnej w miejscowości Krajno Pierwsze	265 504,78	1 062 015,00	Fundusz Dróg Samorządowych	2020
15.	Budowa drogi gminnej za ośrodkiem zdrowia w Górnio	321 918,54	1 287 672,00	Fundusz Dróg Samorządowych	2019-2020

(źródło: opracowanie własne)

Ponadto, w roku 2021 kontynuowane są również działania, które zostały rozpoczęte w poprzednich latach i są to następujące inwestycje (Tabela 3):

Tabela 3. Inwestycje planowane i będące w trakcie realizacji w Gminie Górnio w latach 2021-2023 w ramach współfinansowania ze środków zewnętrznych perspektywy finansowej 2014-2020.

Lp.	Nazwa inwestycji	Wysokość środków własnych	Wysokość środków dofinansowania	Program	Rok realizacji
1.	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracji Skorzeszyce	17 548 726,95	25 135 306,59	Działanie 4.3. Gospodarka wodno-ściekowa, Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	2018-2021
2.	Wzrost jakości kształcenia poprzez rozbudowę infrastruktury sportowej i doposażenie pracowni matematyczno-przyrodniczych w Gminie Górnio	214 285,71	500 000,00	Działanie 7.4. Rozwój Infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej, Oś VII "Sprawne usługi publiczne", Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	2019-2021
3.	Budowa ścieżek rowerowych na terenie Gminy Górnio	448 235,00	2 541 500,00	Działanie 6.2. Promowanie strategii niskoemisyjnych oraz zrównoważona mobilność miejska - ZIT KOF, Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	2020-2021
4.	Budowa drogi gminnej w miejscowości Radlin	1 157 056,89	4 628 224,00	Fundusz Dróg Samorządowych	2019-2021
5.	Budowa gminnego placu targowego w Górnio	550 853,04	3 121 500,53	Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych	2021
6.	Rozbudowa i modernizacja Stacji Uzdatniania Wody w Krajnie				
a)	Etap I – Budowa wodociągu wzdłuż drogi powiatowej nr 0318T w miejscowościach Krajno Parcele i Krajno	1 174 472,28	607 571,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020	2021

Drugie oraz zbiornika wody uzdatnionej w miejscowości Krajno Drugie				
b) Etap II – Rozbudowa i modernizacja Stacji Uzdatniania Wody w Krajnie Drugim	1 000 000,00	850 000,00	Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych	2021

(źródło: opracowanie własne)

Ponadto, poza wyżej wymienionymi, w Gminie Górno realizowane, bądź planowane do realizacji są następujące działania i projekty:

- 1) Budowa gminnego placu targowego w Górnieniu współfinansowany w ramach Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych
- 2) Rozbudowa i modernizacja stacji uzdatniania wody w Krajnie Drugim współfinansowany w ramach Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych
- 3) Zakup i dostawa samochodu 9-cio osobowego przystosowanego do przewozu osób niepełnosprawnych w ramach realizacji projektu pn. „Usługi indywidualnego transportu door-to-door oraz poprawa dostępności architektonicznej wielorodzinnych budynków mieszkalnych”, realizowanego w ramach Osi Priorytetowej II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.8 Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020
- 4) Budowa przedszkola przy Szkole Podstawowej w Krajnie
- 5) Budowa budynku remizy OSP w Bęczkowie
- 6) Budowa budynku remizy OSP w Krajnie
- 7) Budowa sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Górno w miejscowości Górno
- 8) Rozbudowa i modernizacja Stacji Uzdatniania Wody w Górnieniu
- 9) Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowościach Podmachocice i Cedzyna oraz sieci wodociągowej łączącej sieci wodociągowe w Podmachocicach i Bęczkowie
- 10) Przebudowa i rozbudowa istniejącego budynku wraz ze zmianą sposobu użytkowania na usługową w Woli Jachowej
- 11) Budowa przyszkolnej hali sportowej w Górnieniu wraz z salą konferencyjno-widowiskową
- 12) Utworzenie lub wyposażenie Klubu "Senior+"
- 13) Rozbudowa infrastruktury zalewu w Cedzynie i Leszczynach
- 14) Budowa wielofunkcyjnego kompleksu sportowego w miejscowości Górno
- 15) Budowa sceny plenerowej w miejscowości Górno
- 16) Modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie Gminy Górno.